

LA METODOLOGIA DEL PROJECTE TÀNDEM A L'ESCOLA POBLENOU

Treball de Final de Grau de Mestre d'Educació Primària

Anna Fernández Pagès

4rt curs del Grau de Mestre en Educació Primària.

Professor: Arnau Vernis

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

(Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya)

Vic, 15 de maig

“El hombre imitó con la voz el fluido trino de las aves mucho antes que aprendiera el arte de los cantos armoniosos para regalo del oído; y el silbo del céfiro a través de las huecas cañas fue el primero que enseñó a los hombres silvestres a soplar el hueco caramillo; de aquí, paso a paso, aprendieron las dulces querellas que esparce la flauta tocada por los dedos de los cantores: la flauta, descubierta en el retiro de bosques y selvas, en las soledades de los pastores y en su ocio divino. Estos placeres cautivan y deleitan el espíritu de aquellos hombres cuando habían saciado su hambre, pues entonces cualquier cosa es gozosa. Y muchas veces, así tendidos en grupos por el césped suave, cabe un arroyuelo, a la sombra de un árbol copudo, con poco dispendio regalaban sus cuerpos, sobre todo cuando el cielo sonreía y la estación del año pintaba con flores el verdor de la hierba. Era el momento de los donaires, la charla, la dulce risa, pues entonces la silvestre musa florecía. Entonces, animados de alegre alborozo, ceñíanse cabezas y hombros con guirnaldas tejidas de flores y hojas, y avanzaban moviendo los miembros sin compás ni medida, y batían la madre tierra pesadamente con sus pies pesados; de lo cual nacían risas, dulces carcajadas, porque todo esto era nuevo y maravilloso para ellos. Y cuando tenían que velar, esto les distraía de su sueño: modular con la voz variados tonos, cantar melodías, deslizar sus labios apretados por sobre el caramillo; y aún ahora los centinelas nocturnos conservan estas tradiciones, pero han aprendido a observar los diferentes compases, aunque no por ello sus goces son mayores que los que disfrutaba la raza silvestre de hijos de la tierra.”

Lucreci, 1998, p. 240

RESUM

El present treball d'investigació situa el seu interès en la metodologia de l'escola Poblenu influenciada pel projecte tàndem de música. Per poder investigar la qüestió principal de la recerca -conèixer si el projecte aporta beneficis en els aprenentatges dels infants-, s'ha realitzat primerament, una fonamentació basada en les idees d'experts en el camp de la música com a eix transversal, la psicologia musical, la música com a element transformador i motivador i el referent internacional del projecte tàndem. En segon lloc, s'ha dut a terme un estudi de cas a l'escola Poblenu, realitzant observacions directes a les aules de primària del centre durant les hores tàndem, per tal d'observar el funcionament del projecte, el paper de la música, la implicació que hi ha per part de l'alumnat i l'equip de mestres, en què consisteix la metodologia proposada, i quins resultats aporta als infants. A més, s'ha completat el treball de camp amb unes entrevistes dirigides a diferents experts participants del projecte. Per últim, s'ha conclòs que la metodologia del projecte tàndem de música aporta molts beneficis als infants de l'escola Poblenu.

Paraules clau: projecte tàndem, música, eix transversal, educació primària.

ABSTRACT

This research puts its interest in the methodology of the Poblenu school influenced by the Tàndem music project. The main question of the research is to know if the project is beneficial for the children's learning. In order to investigate that, in the first place it was been made a foundation based on the expert's ideas in the field of music as a transversal axis, musical psychology, music as a transformative and motivating element and the international referent of project Tàndem. Secondly, it has been done a case study in Poblenu school, making direct observations in primary classrooms during the Tàndem hours. This was to observe the operation of the project, the role of music, the implication of the students and teachers, what is the methodology proposed, and which results are provided to children. Besides this, the fieldwork has been completed with interviews focused on various experts who have participated in the project. Finally, the conclusion is that the methodology of Tàndem musical project provides many benefits to children of the Poblenu school.

Key words: tàndem project, music, transversal axis, primary education.

Agraïments

M'agradaria agrair la col·laboració de totes les persones que han fet possible la realització d'aquest treball.

Primerament, a la meva parella que m'ha donat suport al llarg del treball i m'ha animat en les diferents etapes d'aquest.

Al tutor de la Universitat, Arnau Vernis per l'acompanyament realitzat al llarg del treball.

A la Mercè Carrera, per ajudar-me a encarrilar el treball sempre que he necessitat ajuda.

A la Magda Garcia, directora del centre Poblenou per dedicar-me el seu temps participant amb l'entrevista i obrint-me les portes de l'escola per facilitar-me les observacions directes a les diferents aules de primària.

A l'Ester Gonzalez, mestra de música de l'escola Poblenou, per acollir-me al llarg de l'estada a l'escola realitzant les diferents observacions i per oferir-me la seva participació i el seu temps en la realització de l'entrevista.

A Josep Lluís Zaragoza, director del projecte tàndem per la seva col·laboració en el treball amb la realització d'una entrevista, aportant una mirada professional del tema.

A tot l'equip docent del centre Poblenou per acollir-me i mostrar-me la realitat del treball realitzat a les seves aules. I als infants per mostrar-me el seu dia a dia a l'escola i acollir-me a les seves classes

Moltes gràcies a tots i totes.

Índex

1. Introducció	7
2. Plantejament.....	8
3.1 La música com a element motivador i transformador de la nostra societat.....	8
3.1.1 Música i societat	8
3.1.2 Efectes de la música a nivell personal	11
3.1.3 Beneficis d'aprendre música	12
3.2 La música com a eix transversal dins l'escola	15
3.2.1 La importància de la música en relació a les altres arts	15
3.2.2 Integració de la música en el currículum	17
3.2.3 La música com a eix transversal	19
3.3 Psicologia de la música	22
3.3.1 Música i emocions	22
3.3.2 Desenvolupament cognitiu de la música	24
3.3.3 Desenvolupament evolutiu de la música	27
3. 4 Projectes educatius musicals	29
3.4.1 Referent internacional	29
3.4.2 Projecte Tàndem.....	31
3.4.3 Projecte Tàndem de Música a l'escola Poblenou	32
4. Aplicació	34
4.1 Metodologia.....	34

4.2 Tipus de recerca.....	37
4.3 Instruments de recerca.....	40
4.4 Disseny de la recerca.....	43
4.4.1 Entrevistes.....	43
4.4.2 Observacions.....	43
5. Resultats.....	44
5.1 Entrevistes	44
5.2 Observacions	50
6. Conclusions	60
7. Bibliografia i Webgrafia	63
8. Annexos.....	66
8.1 Entrevistes	66
8.1.1 Entrevista Josep Lluís Zaragoza (director del projecte tàndem).....	66
8.1.2 Entrevista M. Magdalena Garcia (directora del centre).....	74
8.1.3 Entrevista Esther Gonzalez (mestra de música)	77
8.2 Observacions	82
8.2.1 Observacions primer de primària	82
8.2.2 Observacions segon de primària.....	88
8.2.3 Observacions tercer de primària	94
8.2.4 Observacions quart de primària	98
8.2.5 Observació cinquè de primària.....	102

8.2.6 Observació sisè de primària.....	104
--	-----

1. Introducció

El present treball de final de Grau de mestra d'Educació Primària en menció de música, se centra en la investigació d'una nova metodologia duta a terme a l'escola Poblenu amb la implementació del nou projecte Tàndem de Música que té per objectiu principal millorar els aprenentatges dels infants treballant la música com a eix transversal amb les altres matèries del currículum.

El treball parteix d'una hipòtesi basada en què aporta als infants el projecte tàndem, ja que presenta una varietat d'aspectes que el distingeixen d'un projecte educatiu ordinari. Així doncs, amb l'elaboració d'aquest treball es pretén donar a conèixer el projecte tàndem en què la música pren un paper vertebrador en el dia a dia a l'escola i analitzar quins resultats ha aportat la implementació d'aquest a l'escola Poblenu.

Per a la realització del treball s'ha dut a terme un estudi de cas centrat amb l'escola Poblenu, situada al barri de Sant Martí de Barcelona, s'ha realitzat una estada de pràctiques en aquesta, per tal d'observar des de dins el funcionament del projecte, el paper de la música dins i fora d'aquesta, la implicació que hi ha per part de l'alumnat i l'equip de mestres, en què consisteix la metodologia proposada, i quins resultats aporta als infants.

Per tal de complementar la veracitat de la hipòtesi de recerca, s'ha estructurat en dues parts el treball. La primera, a profunditzant amb el referent internacional del projecte tàndem, teories sobre la psicologia de la música i tot tipus de documentació referent a la importància del treball de la música com a element transformador i motivador en els infants. La segona part, se centra en un treball de camp de l'escola Poblenu. En aquest s'han realitzat entrevistes a la directora del centre, la mestra de música i el director del projecte tàndem i mestre de l'ESMUC, enregistrant-les en format àudio. També, s'han realitzat observacions directes a les aules de primària durant les hores tàndem, que han sigut enregistrades audiovisualment.

Per últim, hi ha les conclusions que s'han extret de les diferents investigacions tant teòriques com pràctiques de l'estudi, seguides de la bibliografia consultada i dels annexos on s'hi troba tot el material emprat en la realització del treball de camp.

2. Plantejament

3.1 La música com a element motivador i transformador de la nostra societat

Al llarg de la història s'han realitzat diferents estudis que han donat resposta a la importància del paper de la música en la nostra societat i en el poder de transformació i motivació que exerceix en les persones que decideixen aprendre'n.

3.1.1 Música i societat

La música ha sigut i és una marca d'identitat de les diferents societats, per això grans personatges de la història defensen la importància de mantenir viu l'aprenentatge de la música i donar-li una millor consideració dins l'àmbit educatiu.

Aquesta idea la descriu Miguel Ángel Leyva (2002), exposant que la música és present a tots els àmbits de la vida. Ho expressa així: *“La música va directament ligada a nuestra historia, a la religión, al arte, a la filosofía, a nuestras tradiciones, en definitiva, forma parte inseparable de nuestra cultura; por ello hemos de conocerla, apreciarla y cultivarla integrándola en nuestros planes de estudio de la enseñanza básica. Hemos de hacer posible el acceso a ese patrimonio cultural, apreciarlo y valorarlo, ya que los pueblos que olvidan su cultura pierden sus señas de identidad y su esencia”*.

Aquesta mateixa idea l'argumenta Peter Jorgensen (2003), posant èmfasi en què no només és la música que és influenciada per la societat sinó que el procés és recíproc.

“Es un lugar común que la música... forma parte de la cultura y está profundamente influenciada por los lugares y las épocas particulares en que se crea e interpreta... Lo que se suele destacar menos es que la sociedad configura la música tanto como la música configura la sociedad. Cuando las personas cantan o tocan instrumentos musicales, crean un sentimiento comunitario de su identidad. Los textos utilizados en

sus canciones, y los valores que sus músicas expresan, refuerzan sus creencias y sus prácticas y educan a sus jóvenes...”

Tanmateix, el reconegut pensador xinès Confucio dóna un punt de vista similar: *"El carácter de un hombre debe ser despertado por los cantos, establecido por las formas y completado con la música. La música debe ser considerada como uno de los elementos básicos de la educación, y su pérdida o su corrupción es el signo más evidente de la decadencia de los imperios. ¿Queremos saber si un reino está bien gobernado, si las costumbres de sus habitantes son buenas o malas? Examinemos la música vigente".*

Plutarc (2008) en la seva obra **La música** remarca el poder de la música argumentant que tot i ser efímera, té la virtut de perviure en el temps ja que defineix els trets d'identitat de cada època de la nostra història i gràcies al coneixement que actualment tenim de la història de la música podem créixer com a éssers creatius que som i comprendre així la música que coneixem avui.

"La música, tot i ser feta d'aire i moviment, perviu en el temps. Les innovacions canvien la tradició, però allò que fou innovació esdevé tradicional. Les melodies i els instruments es transformen, però el que és recent comparteix moltes coses amb el que és antic i li'n deu encara moltes més. Si coneixem bé la música del passat i el significat que els grecs li atorgaven, sens dubte coneixerem millor la nostra pròpia música i ens coneixerem millor com a éssers creatius que som".

Així doncs, conèixer i aprendre sobre la música esdevé un factor clau per a la nostra societat. Confucio va dir: *"La força moral és la columna vertebral de la cultura humana i la música n'és la flor d'aquesta força moral."* I és que la música ens acompanya des dels orígens de la nostra espècie i segueix present en la societat actual, forma part de les nostres vides i ens influeix directa o indirectament.

Cal també expressar en quina situació es troba la música dins la societat actual. Alguns experts aporten diferents punts de vista en relació als avantatges i

inconvenients amb els que la música s'ha trobat en aquests pocs anys on s'han produït canvis molt accelerats pel que fa a la difusió d'aquesta, a les noves tecnologies i a la societat de la immediatesa en general.

Tal i com diu David K. Lines (2009) (Cap Associat de Música de la Universitat d' Auckland i músic) en la seva obra *"...el mundo que llamamos "música" está experimentando un rápido cambio tecnológico, expresivo y conceptual."* continua afegint *"Nuestra música no se ha salvado de ese cambio; de hecho, las nuevas tecnologías, el mercantilismo y las variantes formas del conocimiento han causado un importante efecto en la producción, la recepción y la distribución de la música. Los mundos de la música actual constituyen una mezcla de funciones o de eficacia, mercantilización, cine y multimedia, cambio tecnológico, diversos significados socioculturales, expresiones estilísticas, identidad étnica, discursos opuestos, etc."*

Gabriela Agudelo (2002), dona un punt de vista enfocat en els pocs beneficis que li ha aportat a la música els grans canvis que està vivint en l'actualitat, i ho fa expressant-ho així: *"A lo largo de la historia, la música ha sido parte importante de la vida del ser humano; aunque debido al desarrollo de las civilizaciones, y a los avances científicos y tecnológicos, su función -y el disfrute que de ella se tiene- ha sufrido enormes modificaciones. Si comparamos los recursos de que dispuso el hombre en los siglos precedentes, no dejará de admirarnos la superabundancia de medios de comunicación masiva que en la actualidad transmiten música grabada. Sin embargo, esta circunstancia, lejos de beneficiarnos, ha despertado un desmedido interés comercial y económico que nos ha conducido a vivir en medio de una invasión sonora, quitándole a "la Música" su lugar como legítima expresión artística y estética, con todo lo que esto conlleva."*

Babette Babich (2001), aporta aquestes paraules *"la invención de la grabación fue una coincidencia necesaria con la llegada del modernismo a la música..."*. Exposa també que *"Es evidente que el hecho de encapsular la música en la reproducción electrónica ha sido una faceta importante de la cultura del siglo XX, y la música grabada ha producido un profundo efecto en nuestra relación con la música. La invasión de música*

grabada mediante múltiples medios tecnológicos en la vida y el contexto cotidianos ha creado un nuevo entorno de la divulgación musical.”

K. Lines (2009) enfoca aquesta mateixa idea exposant-la des de dos punts de vista diferents. Per una banda, considera beneficiós que *“Los sistemas de difusión de radio y televisión han difundido un material musical comercialmente adecuado a grandes públicos”*. També comenta *“... Internet, con su estructura de matriz reticular y las posibilidades de los múltiples puntos de comunicación, ha generado la impresión de que se ha abierto el camino para que las prácticas musicales democráticas y descentralizadas se desplieguen en unas comunidades virtuales con intereses comunes.”* I per altra banda, creu perjudicial que des d'internet es faci un abús de la música i així ho presenta: *“... la tendencia de la red a espolear una democracia radical ha tenido manifestaciones contradictorias, como los recientes ejemplos de un software para compartir archivos de música que no reporta beneficio económico alguno para los músicos y las casa discográficas.”*

3.1.2 Efectes de la música a nivell personal

Al llarg de la història grans filòsofs de l'educació han defensat que la música millora el desenvolupament de la persona enriquint aquesta en molt aspectes que deriven a un benestar personal i un equilibri emocional. Segons M. Á. Leyva (2002), *“la música es un arte, una ciencia y una técnica, por lo que su práctica y ejecución nos va a favorecer un desarrollo cerebral y nervioso muy completo al comprender estas tres facetas tan diferentes y complejas. La ejecución musical, al desarrollar las posibilidades de nuestros circuitos neuromusculares, permite no sólo cultivar el sistema nervioso, sino trabajar también nuestro desarrollo en general, nuestros estados afectivos, nuestra receptividad, nuestra atención, etc.”* També afegeix que *“la educación musical estimula todas las facultades del ser humano: abstracción, razonamiento lógico y matemático, imaginación, memoria, orden, creatividad, comunicación y perfeccionamiento de los sentidos, entre otras.”*

Gabriela Soto i Gabriela Agudelo (2015) exposen els efectes positius de la música classificant les tres vies per on ens arriba aquesta.

- **Psicològicament**, la música estimula i desenvolupa els sentiments i les emocions. La música és plaer pels humans. Aquesta pot connectar amb els diferents sentits de manera que mitjançant la memòria pot recordar-nos olors, imatges, fins al punt de canviar l'ànim de l'oient i la percepció que aquest té del temps i l'espai. Així doncs, la música accentua el plaer estètic i transporta als oients a la reflexió. A més, aporta beneficis en l'expressió d'un mateix, la col·laboració intergrupals i en general enriqueix a nivell cultural.
- **Intel·lectualment**, la música desenvolupa l'habilitat de creació, la capacitat d'atenció i la imaginació. També desenvolupa l'habilitat de concentració i memorització. Quan l'activitat intel·lectual està en funcionament pot realitzar diferents raonaments alhora ja que percep els diferents elements que rep comprnent-los a nivell individual, de manera que els sintetitza i els capta en un únic missatge lògic, integrat i pot comprendre el significat complet.
- **Terapèuticament**, s'ha descobert una ciència anomenada musicoteràpia que permet millorar la salut física i mental de les persones mitjançant la música.

Aquestes dues autores també exposen que els pitagòrics creien que la música tenia un valor ètic i terapèutic, tal i com observem amb la següent cita: *“La música afecta claramente al alma y es capaz de devolverle el equilibrio perdido gracias a la dulzura de los sonidos y a la proporción matemática de sus ritmos”*.

3.1.3 Beneficis d'aprendre música

Un dels grans pedagogs musicals Jacques Dalcroze (1998), diu que *“El cuerpo es la fuente, el instrumento y la acción primera de todo conocimiento ulterior”*; en la seva teoria destaca la importància de treballar la música amb el cos, posant èmfasi doncs en les activitats motores i el control corporal dels infants, ja que com be exposa en la

cita el cos és l'instrument que tot infant té des de que neix i l'ha d'aprendre a controlar; molt millor aprendre-ho des de la música. A més defensa la idea que des de l'educació rítmica l'infant aprèn a establir un equilibri amb el seu sistema nerviós de manera que qualsevol moviment realitzat a partir d'un ritme és el resultat d'un conjunt complex d'activitats coordinades.

Segons Maria Teresa Orozco (2013), la música està molt present a les nostres vides i aquesta aporta beneficis en el desenvolupament dels humans. La música permet treballar habilitats motores, millorar les relacions interpersonals, disminuir l'estrès, permet l'expressió dels sentiments, remou les emocions i permet un control emocional. G. Agudelo (2002), també opina que l'activitat musical aporta beneficis en la socialització i el treball en equip en el què cada individu és imprescindible per aconseguir un bon resultat musical. També creu que és una activitat perfeccionista en la què cada individu lluita per aconseguir les seves fites i això comporta acceptar l'autocrítica i aprendre a fer una bona autoavaluació per tal d'aconseguir superar-se a nivell personal. La música comporta un compromís d'entrenament personal i grupal, sempre tenint present l'energia positiva que es crea quan es realitza aquesta activitat.

Serafina Poch Blasco (2002) exposa els efectes beneficiosos que de la música se'n deriven classificant-los en efectes psicològics i efectes socials.

EFECTES PSICOLÒGICS	EFECTES SOCIALS
<p>1.-La música altera el nostre sistema nerviós provocant estats d'alegria, tensió, tristesa, relaxació, entre d'altres. Així doncs, estimula els nostres sentiments.</p> <p>2.-La música provoca, estimula i desenvolupa les nostres emocions.</p> <p>3.-Permet l'expressió d'un mateix.</p> <p>4.-Desenvolupa l'atenció.</p> <p>5.-Introdueix als infants a la reflexió.</p> <p>6.-Estimula la imaginació.</p>	<p>1.-Potencia la socialització.</p> <p>2.-Permet l'expressió en grup.</p> <p>3.-Crea cohesió de grup.</p> <p>4.-Ajuda a desenvolupar i expressar qualsevol tipus d'estat emocional independentment de tot individualisme.</p>

7.-Potencia la memòria.

8.-Allibera la creativitat.

9.-Transforma el pensament prelògic dels infants conduint-los al pensament lògic sense alterar-ne la seva creativitat.

10.-La música és plaent.

11.-Ajuda a millorar les capacitats d'ordre i anàlisi.

3.2 La música com a eix transversal dins l'escola

3.2.1 La importància de la música en relació a les altres arts

“La música és la creació artística i cultural que més efectes té sobre el desenvolupament del cervell humà i, en conseqüència, de les capacitats cognitives humanes” segons Joan Cuscó (2013). En aquesta cita, Joan Cuscó pretén destacar que la música és, dins de les diferents arts, la que més influencia en el desenvolupament cognitiu dels humans.

Eduard Hanslick (1904), (musicòleg i crític musical australià), comunica aquesta rellevància de la música envers les altres arts des d'una perspectiva emocional on entren en joc els sentiments i les emocions de les persones en posar-se en contacte directa amb la música.

“La música actúa sobre nuestro estado emocional con mayor intensidad y más rápidamente que ninguna otra de las Bellas Artes. Unas pocas notas pueden conmovernos, cuando un poema no llegaría a hacerlo más que después de larga exposición o una obra de arte sólo después de larga contemplación. La acción del sonido es no sólo más inmediato sino también más poderoso y directo. Las artes visuales tratan de persuadirnos pero la música nos toma por sorpresa. Este característico poder sobre nuestros sentimientos, es más vívidamente realizado cuando nos hallamos en un estado de exaltación o depresión fuera de lo normal.”

Tanmateix, aquesta idea es defensada per Susan Langer (1951) qui argumenta que *“la música puede expresar los sentimientos de mejor manera que cualquiera de las otras artes”* i n'exposa cinc raons per a consolidar-ho.

1. *“La música es una forma de lenguaje simbólico de mayor abstracción que las otras artes.*
2. *La música facilita más que otras artes la expresión de los sentimientos y de las emociones.*

3. *La música es una forma simbólica inacabada que permite al ser humano ver proyectados en ella sus estados de ánimo.*
4. *Los sentimientos humanos son expresados con mayor congruencia bajo formas musicales que a través del lenguaje, por lo que la música puede revelar la naturaleza de los sentimientos con más detalle y verdad que éste último.*
5. *La posibilidad de expresar cosas opuestas simultáneamente, confiere a la música la posibilidad más intrincada de expresión y consigue con ello ir mucho más lejos que otras artes”.*

També André Michel (1951) exposa en la seva teoria que la música té qualitats destacables com:

1. *La música és l'art del temps. “La música es la más viva, la más concreta, la más completa experiencia del tiempo que se conoce. (...) permite revivir la duración vivida. De ahí que toda música es toma de conciencia, por lo menos, por su percepción del devenir.”*
2. *La música permet la combinació de diferents raonaments simultanis la qual cosa pot adquirir un control molt elevat de la capacitat mental. Individualment cada àrea del cervell actua seguint la seva pròpia lògica. Així doncs, l'estructura del pensament musical és d'ordre prelògic.*
3. *La música és el llenguatge de les nostres emocions i sentiments. L'expressió de la nostra afectivitat permet l'existència del raonament musical.*

E. Gurtney (1810), psicòleg i investigador psíquic, reafirma que el poder de la música sobre nosaltres és degut a l'impacte que aquesta ens provoca dirigit directament a les nostres emocions. I així ho expressa: *“... la característica fundamental de la música, el alfa y el omega de su defecto esencial es, digamos, su perpetua producción en nosotros de una excitación emocional de una gran intensidad...”*

Així doncs, conclourem l'apartat amb una citació de J. Cuscó (2013), que engloba el que s'ha exposat i remarca la importància de l'educació musical dins les arts.

“Es defensa la música com a ciència del so i se’ns diu que és una art vinculada a la bellesa i un dels aspectes bàsics per a tenir una educació completa”.

3.2.2 Integració de la música en el currículum

Grans estudis realitzats per investigadors de renom com Jean Pierre Despins, demostren la importància d'integrar la música dins l'educació bàsica ja que defensen que l'educació musical proporciona un desenvolupament d'ambdós hemisferis cerebrals, i en conseqüència s'aconsegueix equilibrar el desenvolupament d'ambdós i augmentar-ne les capacitats cerebrals.

J.P. Despins (1989) fa una classificació de les activitats realitzades per cada hemisferi:

-Hemisferi esquerra: Es desenvolupa la percepció rítmica, el control motor, s'emprenen els diferents mecanismes d'execució musical, s'origina la realització del cant, es realitza la gran majoria d'aspectes tècnics musicals, es permet la lògica i el raonament musical, es capta allò que és denotatiu i es potencia la percepció lineal.

-Hemisferi dret: Es desenvolupa la percepció i execució musical, la creativitat artística i la fantasia, es produeix la captació de l'entonació en el cant, es produeix la percepció visual i auditiva, la percepció melòdica i la del timbre, s'origina l'expressió musical i l'apreciació musical.

G. Agudelo (2002), defensa la postura de potenciar la música dins del currículum perquè aquesta permet desenvolupar la part més creativa, imaginativa, intuïtiva del cervell que és necessària per a que creixin infants amb un equilibri en el desenvolupament de les dues parts del cervell. Considera que hi ha d'haver un equilibri entre els dos hemisferis del cervell, tant important és el dret com l'esquerra i aquest equilibri només es pot aconseguir treballant les arts, d'aquí l'èmfasi de donar a la música un paper important en el currículum. Exposa que *“La educación de nuestra sociedad deja a un lado las artes potenciando las demás disciplinas”* i per tant, el desequilibri es fa palès. Continua argumentant que aquest tipus d'educació es

perjudicial ja que desenvolupa una part del cervell deixant l'altre sense desenvolupar. En el següent fragment hi reflecteix aquesta idea:

“La educación actual exalta los valores mercantiles, y menosprecia los espirituales; privilegia la lógica, pero inhibe la intuición; fortalece el razonamiento, pero somete la imaginación y la fantasía; brinda herramientas cognitivas, pero no alienta la creatividad; atiende la comunicación verbal, pero desdeña la expresión emocional; valora el rendimiento, pero ignora el ludismo. Reverencia al signo, pero elude la metáfora. Y no sólo no se sirve de las virtudes de la música como apoyo a tantas disciplinas curriculares como ésta puede serlo, sino que discrimina automáticamente a la población infantil (y por ende, a todo individuo) cuya genética lo ha dotado de talento artístico musical, quien queda inhabilitado socialmente para ejercer con plenitud sus talentos, al no habersele brindado oportunamente las herramientas formativas necesarias.”

Amb aquest fragment s'expressa el desenvolupament desigual de les activitats que realitza l'hemisferi dret i l'esquerra, destacant la importància de canviar aquesta situació ja que les dues parts del cervell són igual d'importants i per tant, les activitats que realitza cadascuna d'aquestes són igual de necessàries.

Segons Miguel Ángel Leyva Vera (2002), *“La educación musical reviste una gran importancia en la formación integral y globalizadora del hombre, proporciona experiencias cognitivas (lenguaje y ciencia) y sensitivas (arte) de un modo armónico participando del valor educativo de estas tres ramas del saber y representa una ayuda valiosa para el resto de materias del currículo escolar aportando madurez para aprendizajes futuros. De ahí se desprende la necesidad de su inclusión en los planes de estudio de la enseñanza general de todo individuo.”*

Així doncs, es necessari que la música sigui present en el currículum i tingui un pes important dins d'aquest ja que, tal i com han argumentat els anteriors experts en educació musical, des de la música es fa una formació integral i globalitzadora per als infants i per tant, aquesta àrea és necessària pel creixement dels infants igual que ho són les altres àrees del currículum.

3.2.3 La música com a eix transversal

El projecte Tàndem de Música pretén potenciar la música esdevenint aquesta una eina de treball que afavoreixi l'aprenentatge de les altres disciplines del currículum. El projecte proposa aprendre els diferents continguts de les disciplines mitjançant tècniques musicals com pot ser el cant, la dansa, la interpretació, la improvisació, entre moltes altres, de manera que els infants enriqueixin l'aprenentatge.

Els mestres generalistes

Tots els mestres tutors de l'escola són els encarregats de vincular els continguts de les diferents disciplines amb l'àrea de música, de manera que escullen quina activitat musical pot enriquir cada contingut que es vulgui treballar. D'aquesta manera la música no només es concep com a disciplina artística (referent a l'assignatura musical), sinó que es converteix en una font d'aprenentatge que permet treballar els diferents continguts de les altres disciplines dins d'aquesta mateixa.

Continguts de les diferents disciplines dins la música

L'article de l'ESMUC (2012) anomena un seguit de propostes per a treballar diferents continguts de cada disciplina troncal del currículum des de la música.

- **Matemàtiques:** les figures rítmiques permeten treballar les operacions, les equivalències i les proporcions. La indicació de compàs, la mètrica de la peça, els intervals, la pulsació, el ritme, els acords, etc. mantenen una relació molt estreta amb l'àmbit matemàtic.
- **Llengües:** les lletres de les cançons i el ritme poètic treballen aspectes de la llengua. La discriminació de les diferents estructures sintàctiques. L'anàlisi dels diferents textos de les cançons, els diferents idiomes d'aquestes, conèixer les traduccions, cantar-les i aprendre a tocar-les. Treballar la gramàtica, accents, síl·labes tòniques i àtones posant èmfasi als accents musicals, el contratemps, el temps i els ritmes de les paraules, l'ortografia i el coneixement de noves paraules per mitjà de les cançons.

- **Ciències socials i naturals:** el so, les ones sonores, el timbre, la vibració, la intensitat, etc. Coneixement del cos per realitzar sons i per percebre'ls. El paper de la música a la societat a nivell cultural, històric, social... La contaminació acústica. Les tradicions i festes populars. Les diferents temàtiques que presenten les caçons i expliquen històries.
- **Educació visual i plàstica:** les comparacions entre pintura i música permeten un treball ampli.
- **Educació física:** els moviments, seguir la pulsació i el ritme, els diferents tipus de dansa i l'expressió corporal són continguts que comparteixen aquestes dues àrees.

Dimensions del projecte

En aquest projecte es treballen dues dimensions, d'una banda la part pràctica a nivell individual i de l'altra, la part pràctica a nivell grupal. Aquesta classificació de l'article de l'ESMUC (2012) s'estructura així:

-Part pràctica a nivell individual:

- ***“Dimensió autotèlica:*** *aprendre música per se, per saber-ne i gaudir-ne, com un art que conjuga i desenvolupa la tècnica i l'expressivitat comunicativa a través dels sons. Uns sons que no tenen càrrega semàntica, però sí sentit i ordre.*
- ***Dimensió emocional:*** *la música és una via d'expressió de les emocions de primer ordre. La psicologia de la música posa de relleu que el llenguatge de les emocions humanes, la vida interior, té una analogia més propera i vàlida amb la música que el mateix llenguatge oral.*
- ***Dimensió cognitiva:*** *habilitació de les capacitats d'abstracció, concentració, atenció selectiva, expectativa, anticipació, relació, etc. La música és un autèntic*

gimnàs per a la ment: poques activitats cognitives posen en relació tantes parts del cervell de forma simultània. Sempre que escoltem, o millor, fem música, encara que sigui de forma despreocupada, el nostre cervell es lliura a una complexa tasca executant amb habilitat i de forma automàtica una autèntica proesa de filtrat, ordenament i predicció.”

-Part pràctica a nivell grupal:

- **“Emocions compartides:** quan es canta, es toca o es balla, tota persona que ho viu intensament eleva el seu nivell fisiològic d'endorfines. La pituitària i d'hipotàlem segreguen aquest neurotransmissor que és font dels estats plaents i gratificants.
- **Dimensió axiològica** de la música: és de gran rellevància per als objectius del projecte. La música feta en grup de forma pràctica, participativa i vivencial, tant del procés d'aprenentatge com en el resultat, emergeix valors i actituds socialitzadores de gran instrumentalitat i transferència, actuant d'inhibidor de conductes disruptives, agressives o passives.”

3.3 Psicologia de la música

3.3.1 Música i emocions

Josefa Lacárcel (2003) presenta la idea que la música no té fronteres quan es tracta d'arribar als nostres sentiments i emocions. Ho expressa així: *“La música considerada como arte, ciencia y lenguaje universal, es un medio de expresión sin límites que llega a lo más íntimo de cada persona. Puede transmitir diferentes estados de ánimo y emociones por medio de símbolos e imágenes aurales, que liberan la función auditiva tanto emocional como afectiva e intelectual.”*

Classificacions de les emocions

Damasio (2005), classifica les emocions en tres tipus: emocions de fons, emocions primàries i emocions socials.

- **Emocions de fons:** mostren l'estat d'ànim de la persona.
- **Emocions primàries o bàsiques:** la tristesa, l'alegria, la sorpresa, la ira, la por en són exemples entre molts d'altres. Aquest tipus d'emocions són les que sentim sense la necessitat d'entrar en contacte amb ningú.
- **Emocions socials:** l'orgull, l'enveja, l'ajuda, l'admiració, la culpabilitat, la simpatia, la gratitud, entre d'altres emocions que es produeixen quan establim relacions socials.

Tres experts en el camp de l'educació emocional com són Redorta, Obiols i Bisquerra (2006), argumenten l'existència d'una classificació de les emocions en dos grups: les emocions bàsiques o primàries en les quals es troben totes aquelles emocions que s'expressen per gestos facials o corporals (alegria, tristesa, por, angúnia, ràbia, etc.) i les complexes o derivades que són fruit de les primàries i per tant, són combinacions d'aquestes.

Redorta, Obiols i Bisquerra (2006), també fan una classificació de les emocions basant-se en el benestar personal que aquestes ens provoquen. I per això, les classifiquen en:

- **Emocions positives:** són fruit d'un assoliment que provoca un benefici en el benestar personal. Formen part d'aquest grup l'alegria, l'amor, la satisfacció, l'afecte, etc.
- **Emocions negatives:** són fruit d'un repte no assolit que afecta negativament al benestar personal. Formen part d'aquest grup la tristesa, la gelosia, la culpa, la decepció, etc.
- **Emocions ambigües:** el significat depèn del context en què s'utilitza. Així doncs, pot esdevenir una emoció positiva o negativa en funció de la situació que l'acompanya. En aquest grup hi ha la sorpresa, la compassió, l'esperança, etc.

Mecanismes psicològics mitjançant els quals la música produeix emocions

Segons Patrick N. Juslin i Daniel Västfjäll (2008) hi ha set mecanismes psicològics per mitjà dels quals la música produeix emocions.

1. Reflexes del tronc cerebral: l'emoció és captada per la música perquè algunes de les característiques del so transcorren pel nostre sistema perceptiu i són interpretades pel tronc central que activa la nostra atenció.

2. Consonància rítmica: l'emoció és provocada degut a que un ritme musical encomana a un ritme intern del cos (el ritme del batec del cos, el ritme de la respiració són exemples), de manera que l'últim s'ajusta al ritme del primer activant l'atenció i com a fruit d'això es desperten els sentiments de l'oient.

3. Condicionament: l'emoció es produeix degut a que un estímul musical influencia un estímul positiu o negatiu de la persona. Aquest fet esdevé quan recordem qualsevol tipus de sentiments en escoltar una peça musical.

4. Contagi emocional: l'emoció és provocada per una peça musical ja que l'oient percep les diferents característiques de la peça (tempo, el mode, el volum, el timbre, la intensitat...) relacionant-ho amb un estat emocional. Les estructures musicals

mantenen un estret lligam amb les estructures emocionals. Això significa, que per exemple les peces amb modes menors i tempo lent ens provoquen emocions tristes, mentre que les peces amb modes majors i tempo ràpid ens provoquen emocions de felicitat.

5. Imaginació visual: Les emocions sorgeixen en visualitzar diferents imatges sonores. Una melodia ens pot transportar a un ambient o altre provocant-nos una emoció relacionada amb aquest.

6. Memòria episòdica: La música ens transporta a records i d'aquests en deriven emocions que poden ser positives o negatives. En aquest mecanisme psicològic la nostàlgia té un paper rellevant.

7. Expectatives musicals: Tenim un seguit d'aprenentatges i experiències musicals emmagatzemats a la memòria de manera que quan escoltem una melodia tenim unes expectatives posades en aquesta en funció dels nostres coneixement musicals. Podem trobar-nos amb el cas que la melodia assoleixi les nostres expectatives o que per contra no les superi i d'aquí en sorgien les emocions.

Tanquem aquest apartat amb una reflexió sobre la concepció de la persona des d'una perspectiva psicològica de la música. J. Lacárcel (2003) ho expressa així: *“Al contemplar la Psicología de la Música desde el marco conceptual de los sentimientos, de las emociones, estamos diciendo que consideramos a la persona en su totalidad, de una manera holística: como cuerpo y mente, emoción y espíritu.”*

3.3.2 Desenvolupament cognitiu de la música

Julio Llamas (2001), exposa les fases de la relació entre el desenvolupament cognitiu i el desenvolupament musical, tot partint de la teoria del desenvolupament cognitiu de Piaget.

a) Etapa sensorial-motora (0-2 anys):

- El nadó experimenta les primeres experiències musicals.
- El “baby-talk”, el nadó comença a expressar diferents sons.
- El nadó expressa sons amb un significat per tal de comunicar-se i expressar les seves necessitats bàsiques.
- El nadó es comunica realitzant sons de diferents timbres, duracions, intensitats, tons, etc.

b) Etapa preoperacional (2-7 anys):

- L'infant té la capacitat de realitzar sons desconeguts.
- Reconeix els diferents sons que li arriben i sap diferenciar-ne les característiques d'aquests.
- Expressa la música realitzant moviments amb el cos.
- S'introdueix en el món de les cançons amb criteri per cantar aquelles amb les que se sent identificat.
- Aprèn a expressar la música mitjançant el dibuix.

c) Etapa de les operacions concretes (7-11 anys):

- Interioritza un bon esquema conceptual ordenat.
- Pren consciència de l'expressió corporal mitjançant la música.
- Crea melodies, ritmes, estructures musicals...
- Aprèn a dominar l'escriptura musical i a crear coreografies.

d) Etapa de les operacions formals (11-15 anys):

- Desenvolupa les habilitats de creació musical
- Coneix les estructures intel·lectuals del pensament adult.
- L'adolescent aprèn a viure la realitat en la que viu i en el món abstracte.

Segons J. Lacárcel (1995) “[...] los progresos musicales se dan de una manera espontánea en el niño [...] El medio proporciona unos estímulos sonoros y musicales que incidirán directamente en el desarrollo cognitivo-musical, dotando de unas experiencias y de una sensibilización hacia la música propias de cada cultura y grupo, que proporcionarán al niño un desarrollo cognitivo-musical espontáneo y natural”.

En el procés de desenvolupament cerebral de la música hi participen diferents elements, que en funció de les característiques d'aquests poden ser processats per l'hemisferi dret o l'esquerre. J. Lacárcel (1995) en fa un quadre classificant les activitats de cada hemisferi:

HEMISFERI ESQUERRE	HEMISFERI DRET
-Preponderància Rítmica (base dels aprenentatges instrumentals)	-Emissió melòdica no verbal (interval·ls, intensitat, duració etc.)
-Elaboració de seqüències	-Discriminació del timbre
-Mecanismes d'execució musical	-Funció vídeo-espacial
-Pronunciació de paraules pel cant	-Intuïció musical
-Representacions verbals	-Imaginació musical

FONT: J. Lacárcel (1995)

Així doncs, la música permet un equilibri entre les capacitats de l'hemisferi esquerra i l'hemisferi dret de manera que en realitzar música es fa servir tot el cervell potenciant el desenvolupament equitatiu d'ambdós hemisferis.

3.3.3 Desenvolupament evolutiu de la música

Segons **Mª Ángeles Bermell (2000)** la universalitat de la música presenta una infinitat d'alternatives que actuen en els diferents aspectes de l'ésser humà des d'un nivell físic, afectiu, espiritual, intel·lectual i humà.

Madsen, Dorow, Moore y Womble (1976) entre d'altres, recolzen la idea que l'aprenentatge musical reforça l'aprenentatge dels infants envers les altres disciplines del currículum, donant importància a la relació interdisciplinària, en què la música té el paper de reforçar de manera efectiva les diferents habilitats socials dels infants.

C.K. Madsen y R.D. Greer (1974) es basen en dues variables a l'hora de parlar de com afecta l'aprenentatge de la música en els infants. Per una banda, hi ha la motivació-efecte de la música, que fa la funció de reforçar l'aprenentatge considerant la música una variable independent. I per altra banda, trobem la música relacionada amb els efectes provocats per altres reforçadors en la conducta i aprenentatge musical, en aquest cas la música esdevé una variable dependent.

Forsythe (1975), Murray (1972), Geer i d'altres van estudiar els efectes resultants dels reforçadors, analitzant l'efecte que es produïa amb l'aprenentatge musical quan es posava en practica l'aprovació i desaprovació del mestre envers la feina dels infants, donant d'aquesta manera una gran importància a les actituds que tenien aquests envers la música.

Mª Ángeles Bermell (2000), considera que l'infant i l'experiència musical estan en continua adaptació, ja que les diferents activitats musicals (jocs musicals, el cant, l'audició i el moviment) activen la funció biològica i intel·lectual dels infants que els permet desenvolupar-se a nivell cognitiu, físic i emocional. Tot seguit, s'observa un quadre en el que Bermell n'exposa la idea.

Transcriu i Relaciona els símbols	Desenvolupa Estratègies de Pensament	Desenvolupa l'adquisició d'habilitats
<p>-Interioritza i identifica.</p> <p>-Correlaciona els sons de la seva veu.</p> <p>-Modela la seva expressió vocal y realitza frases melòdiques.</p> <p>-Coordina el ritme motor musical.</p>	<p>-Jocs de moviments:</p> <p>.Sensorials</p> <p>.Expressió</p> <p>.Lògics</p>	<p>-Jocs rítmics:</p> <p>.So, veu, cos i instruments.</p> <p>.Dramatització, cançó i cos.</p> <p>.Associació, coordinació i relació.</p>

Font: Mª Ángeles Bermell (2000)

Weinberger (1998) *“La música tiene una serie de efectos fisiológicos en el ser humano, influye sobre el ritmo respiratorio, la presión arterial, y los niveles hormonales. Los ritmos cardíacos se aceleran o se vuelven más lentos de forma tal que se sincronizan con los ritmos musicales y puede alterar los ritmos eléctricos del cerebro”.*

3. 4 Projectes educatius musicals

3.4.1 Referent internacional

Origen

Tal i com explica Argemí Tarabini, (2013), *“Les escoles Magnet es van crear als anys setanta als Estats Units amb l’objectiu de combatre la segregació racial que hi havia a les escoles públiques i augmentar el compromís voluntari d’alumnes, famílies i professorat envers una escola que oferís oportunitats per a tothom. (...) La clau per aconseguir-ho, doncs, era proveir d’una oferta escolar prou atractiva i distintiva per convèncer els alumnes i les famílies d’anar-hi voluntàriament.”*

Característiques Principals

A. Tarabini (2013) expressa que els dos principis complementaris que van guiar la creació de les escoles Magnet van ser la desagregació, per tal que negres i blancs tinguessin l’oportunitat d’estudiar en les mateixes escoles, amb la mateixa qualitat i les mateixes oportunitats, i la llibertat d’elecció d’escola ja que als Estats Units aquest privilegi no existia. Així doncs, l’objectiu principal de l’especialització curricular, seguint la lògica d’integració que hi ha en l’origen de les escoles Magnet, és atreure els estudiants blancs de classe mitjana cap a escoles segregades, compostes bàsicament per alumnat negre de baix estatus socioeconòmic i cultural. La innovació curricular i pedagògica es converteix, doncs, en l’incentiu per atreure les famílies cap a l’escola.

Les escoles Magnet tenen una proposta d’innovació i especialització que es duu a terme mitjançant els partenariats amb la comunitat. També es realitzen convenis amb entitats especialitzades, ja sigui de l’àmbit públic o privat amb les quals es fa un treball conjunt per tal que aportin coneixement al centre i un cert prestigi, argumenten A. Tarabini (2013) i Assumpta Cirera (2014).

Trets Distintius

A. Tarabini (2013) recull set trets distintius del projecte aquests són:

1. **Especificitat.** Les escoles ofereixen un programa curricular específic, oferint el treball ampliat d'alguna disciplina, dut a terme per mitjà de l'aliança del centre amb una entitat especialista amb la disciplina en qüestió.
2. **Integració.** Les escoles adquireixen el permís d'accés a l'abast de tothom.
3. **Diversitat.** Les escoles tenen un objectiu i una proposta marcats referent a com afrontar la diversitat, moltes opten per dur a terme aquest propòsit mitjançant la reserva de places.
4. **Compromís del professorat i autonomia.** L'especialització d'una disciplina curricular comporta un compromís per part de tot l'equip docent en la realització de formacions i la disposició de creure en el projecte per tirar-lo endavant.
5. **Informació.** La informació de la proposta educativa de les escoles Magnet ha d'arribar a totes les famílies independentment de la classe social d'aquestes.
6. **Transport públic gratuït.** Les escoles Magnet reben estudiants de les diferents zones del districte ja que, pretenen facilitar-ne l'accés a qualsevol i a més, ofereixen transport públic.
7. **Avaluació i millora.** Les escoles Magnet situen l'avaluació com una de les seves prioritats, a més, disposen d'uns serveis que garanteixen un seguiment rigorós dels aprenentatges dels estudiants.

Idees Principals

El projecte persegueix dues idees clau que són l'essència de totes les escoles Magnet.

A. Tarabini (2013) les exposa així:

- ***“Innovació educativa per garantir l'excel·lència i l'equitat. La innovació educativa basada en una cultura d'alta qualitat de la docència i en una proposta educativa integrada i coherent és la base per garantir els millors resultats acadèmics de tots els estudiants.***
- ***Visió comunitària i corresponsabilitat. El treball en equip, les aliances entre professorat, famílies, alumnat i comunitat són la base per dissenyar un projecte educatiu compartit en què tots són corresponsables del seu desenvolupament i del seu èxit.”***

3.4.2 Projecte Tàndem

El programa ***Escoles Tàndem*** es posa en vigor durant el curs 2011-2012, amb l'objectiu principal que les escoles que en formin part tinguin un currículum educatiu amb una especialitat concreta d'alguna matèria que sigui eix vertebrador del centre en relació a les altres matèries. Aquest model parteix d'un partenariat de tres anys amb alguna entitat especialista en la matèria escollida, alhora que els centres educatius reben una formació, acompanyament i finançament per part dels principals col·laboradors del projecte com són la Fundació Catalunya - La Pedrera i el Departament d'Ensenyament.

Tots els centres educatius participants del projecte tenen un objectiu comú d'aconseguir l'èxit educatiu per mitjà de la motivació en la formació acadèmica, millorant la dinàmica del centre i donant a conèixer l'escola a l'entorn social on es troba.

El projecte està pensat per iniciar-se amb formacions externes aportades per les entitats amb les quals els centres estan vinculats, de manera que durant els primers tres anys d'implementació del projecte, centres i entitats treballen junts. En acabar aquest període de temps, els centres educatius han de ser suficientment autònoms per a continuar el projecte sense l'acompanyament de l'entitat.

Hi ha doncs uns pilars base que totes les escoles Tàndem segueixen, aquests són:

- Formació dels mestres del centre relacionada amb la matèria en que s'especialitza l'escola.
- Obtenció dels materials didàctics relacionats amb la matèria especialista, necessaris perquè el centre pugui dur a terme el projecte Tàndem.
- Masterclass pels infants dutes a terme pels experts de l'entitat col·laboradora.
- Sortides amb els infants a les instal·lacions de l'entitat col·laboradora per a realitzar diferents activitats en aquestes.
- Realització d'activitats per involucrar i donar a conèixer a l'entorn social del centre el projecte Tàndem.

3.4.3 Projecte Tàndem de Música a l'escola Poblenou

La informació d'aquest apartat s'ha extret de l'article ESMUC (2012), on s'explica les diferents idees que fonamenten el projecte Tàndem.

El projecte Tàndem ESMUC-Escola Poblenou està finançat per la Fundació Catalunya Caixa que a més en fa un seguiment i avaluació del procés. El projecte parteix de dues fases:

-La primera fase consta d'un període de tres anys en els quals es realitzen quatre programes diferents per a implementar el projecte.

1. Formació dels docents.
2. Modificació del currículum, enfocaments pedagògics i adquisició de diferents recursos proporcionats per l'ESMUC.
3. Aprendre nocions bàsiques de màrqueting educatiu i estratègies per a implicar l'escola en l'entorn on se situa.
4. Avaluació dels diferents processos i resultats que experimenta el projecte.

-En la segona fase, l'escola ha de ser capaç de continuar el projecte de manera autònoma amb els recursos i formacions que se li han ofert.

El projecte demana la col·laboració d'ambdós entitats per a integrar la música com a eix transversal dins del currículum educatiu del centre. Per a aconseguir-ho, d'una

banda els mestres generalistes vinculen els continguts de les matèries troncales del currículum amb la música amb l'objectiu d'enriquir les activitats i facilitar l'aprenentatge d'aquestes matèries. I per altra banda, s'augmenten les hores lectives de la música com a matèria curricular de tal manera que els infants realitzen més hores de música a la setmana anomenades hores Tàndem.

A continuació, s'exposa un esquema extret de l'article ESMUC (2012) en el que s'observa l'estructura de treball de la música com a eix transversal a l'escola Poblenou.

FONAMENTS TEÒRICS DEL PROJECTE TÀNDEM ESMUC-ESCOLA POBLENOU

Font: ESMUC (2012)

Per finalitzar l'apartat, remarcar que l'únic referent del projecte són les escoles Magnet dels Estats Units. Així doncs, el projecte Tàndem té una peculiaritat afegida, i és que no té antecedents en el nostre sistema educatiu.

4. Aplicació

4.1 Metodologia

Amb la realització d'aquest treball s'ha dut a terme una investigació qualitativa, Denzin i Lincoln (2005) la defineixen com a una activitat que situa a l'investigador en la realitat realitzant diferents mètodes interpretatius (entrevistes, registres, diaris de camps, observacions i fotografies) d'aquesta que mostren el món tal com és. Aquest tipus d'investigació respon a una mirada sincera i propera de la realitat observada. Els investigadors interpreten les dades amb les informacions que reben dels contextos naturals i quotidians en que participen els individus observats.

També, Rafael Bisquerra (2009), complementa aquesta idea exposant que *“Las investigaciones cualitativas parten de una aproximación que entiende la realidad holísticamente e intentan comprenderla en profundidad y transformarla. Con este propósito dan cobertura a la subjetividad e implicación personal del/de la investigador/a en el contexto donde se desarrolla la investigación, a través de estrategias de recogida de datos como la observación, la entrevista o el análisis documental. Estas técnicas proporcionan datos cualitativos, es decir, información expresada en forma verbal y registrada como texto cuyo análisis consiste en reducirla y organizarla en unidades conceptuales básicas, a lo largo de un proceso cíclico entre observación y análisis denominado análisis cualitativo de la información.”*

Així doncs, les metodologies qualitatives s'originen per analitzar situacions específiques amb característiques particulars, en contextos quotidians en els quals la naturalitat és present, centrant l'atenció a comprendre i interpretar els fets i fenòmens que succeeixen a un individu o grup d'individus als quals són observats.

Les investigacions qualitatives tenen uns trets característics segons Rossman i Rallis (1998) i Sandín (2003) que són:

- Es du a terme en situacions naturals en què investigador es troba físicament present.

- S’empren diversos mètodes per interactuar i fer partícips aquells qui estan sent investigats així doncs, la investigació pren un caire humanitari.
- És emergent.
- Té un gran pes la part interpretativa de les dades.
- Percep els fenòmens socials de manera integral.
- L’investigador decideix com orientar la investigació.
- L’investigador fa un ús variat de raonaments complexos.
- S’utilitzen diferents estratègies d’investigació per a fonamentar el procés.

Seguint aquest mètode d’investigació qualitativa, en el present treball s’han realitzat diferents observacions de les sessions tàndem per tal, d’observar de manera directa què aprenen els infants, dels diferents cursos de primària de l’escola Poblenou, en les hores tàndem de música i quins processos d’aprenentatge en fan.

Per complementar la part pràctica del treball, també s’han dut a terme tres entrevistes dirigides a tres dels experts que han participat en el projecte tàndem. Aquests són en Josep Lluís Zaragoza (mestre pedagògic de l’ESMUC i director del projecte tàndem), la Mª Magdalena Garcia Rius (directora de l’escola Poblenou) i l’Esther Gonzalez (mestra de música actual de l’escola Poblenou). Les entrevistes s’han dissenyat, amb l’objectiu de conèixer a fons el projecte tàndem de música des de diferents perspectives.

Tot i que aquest treball ha apostat per una investigació qualitativa, en cap cas desmereix la investigació quantitativa, ja que es considera tan vàlida una com altra. Així doncs, els dos models d’investigació són eficaços però persegueixen objectius molt diferents, d’una banda la investigació quantitativa es basa en la recerca a través d’experiments, mentre que la qualitativa presenta dades de la realitat que s’observa i posteriorment se’n fa interpretacions. Per aquest motiu, el present treball s’ha decantat per utilitzar una metodologia qualitativa, donant pes a les dades que s’han extret de les

entrevistes en contacte directe amb els entrevistats i les observacions presencials de les sessions tàndem.

Dur a terme aquesta metodologia m'ha permès conèixer de manera directa la tasca d'observadora activa en el cas de les observacions i participar en el rol d'entrevistadora pel que fa a la realització de les entrevistes.

4.2 Tipus de recerca

Per a la recollida de dades del marc pràctic s'han emprat dos instruments: l'entrevista i l'observació. Pel que fa a l'entrevista és un instrument que se situa dins la investigació qualitativa i ens permet obtenir informació a través de la realització de preguntes prèviament estructurades per ser destinades a un o més individus.

Segons Mary E. Brenner (2006) l'entrevista és el mitjà pel qual *"se intenta comprender a los informantes en sus propios términos y cómo interpretan sus propias vidas, experiencias y procesos cognitivos"*.

Un altre expert en recerca social, Piergiorgio Corbetta (2003), argumenta les diferents característiques que completen una entrevista. Aquests són:

- L'interès de l'entrevistador.
- L'elecció dels individus a entrevistar en funció de l'objectiu de recerca.
- El nombre d'entrevistes perquè els resultats tinguin credibilitat.
- La finalitat cognitiva de l'entrevista.
- L'entrevistador condueix l'entrevista.
- El guió previ de l'entrevista ha de ser flexible a l'hora de dur-lo a terme.

Un seguit d'experts Bill Gillham (2005); Jennifer Mason (2002) i Carles Riba (2009) exposen els trets principals que ha de tenir un model d'entrevista qualitativa.

- Es pretén recollir la informació per via oral.
- Requereix una interacció física, telefònica o per mitjà d'internet de manera que entrevistador i entrevistat segueixen la dinàmica pregunta-resposta.
- L'estil de l'entrevista és informal amb un objectiu fixat que pretén donar resposta a alguna cosa.
- Les preguntes són de caràcter obert per tal, que l'entrevistat tingui la llibertat d'expressar el seu punt de vista.
- L'objectiu principal és obtenir informació de com pensa l'entrevistat respecte a les preguntes que se li presenten.

- L'entrevistador emprà diferents estratègies per a persuadir a l'entrevistat.
- L'entrevistador enregistra l'entrevista amb diferents dispositius.

Pel que fa a l'observació és un instrument que permet fer un seguiment dels diferents aspectes que s'observen. Quan centrem l'observació en l'àmbit educatiu aquesta permet obtenir informació mitjançant l'observació directa de conductes individuals i col·lectives de situacions que esdevenen en un context d'ensenyament-aprenentatge i d'aquesta manera poder incidir en el desenvolupament de les capacitats dels infants.

L'observació ens permet obtenir dades que responguin a qüestions diverses prèviament plantejades. Dins d'aquestes qüestions hi ha les que situen el context que serien el: què, quan, com i on, i les que profunditzen amb el tema, els aspectes, subjectes que es volen observar. En qualsevol tipus d'observació prèviament s'han de plantejar uns objectius i uns aspectes per tal d'obtenir uns resultats significatius del subjecte o subjectes observables.

Segons el document de l'Institut Obert de Catalunya l'observació té diferents característiques i aquestes són:

- **Natural i pràctica**

Per una banda s'ha d'observar en un ambient natural en què les activitats d'ensenyament-aprenentatge no quedin manipulades per l'observació sinó que es realitzin de manera espontània per part dels infants. I també, s'han d'utilitzar metodologies senzilles i fiables.

- **Fiable i objectiva**

Tant en el procés de recollida de dades com en el d'avaluació d'aquestes és primordial l'objectivitat així doncs, quan es recullen les dades s'han de descriure sense en interpretar.

Per poder assolir satisfactòriament aquest aspecte és interessant recórrer a altres estratègies de fiabilitat com poden ser realitzar gravacions de vídeo o bé comentar-ho amb altres experts del tema en qüestió per donar-te altres punts de vista i objectivitat.

- **Adaptativa i flexible**

S'ha de tenir en compte el context i les característiques dels subjectes per tal d'ajustar l'observació. També, s'ha de ser flexible respecte als canvis que es puguin realitzar al llarg de l'observació per adaptar o canviar les preguntes i aspectes que es vulguin observar.

- **Finalitats clares i definides**

Tots els comportaments, conductes i aspectes que formin part del context que es vol observar han de ser clars i estar ben definits, igual que s'han de tenir unes finalitats del que es vol observar i per què.

- **Continuada i global**

L'observació no ha de respondre a unes preguntes o aspectes determinats sinó que es poden recollir dades de qualsevol moment de l'observació encara que hi hagin unes pautes de quins aspectes volem observar inicialment. Per tant, s'ha d'entendre que l'observació implica tots els aspectes del pensament i comportament del subject o subjectes observats i del context on s'origina aquesta.

4.3 Instruments de recerca

Per a la realització del marc pràctic del treball s'ha emprat entrevistes personalitzades, diferents vídeos de sessions tàndem a l'aula i a partir d'aquests s'han dissenyat unes taules d'observacions amb uns determinats ítems per completar-ne la recollida de dades. Seguidament, s'exposen els tres models d'entrevista destinades diferents experts participants del projecte tàndem i la graella d'observació amb els ítems observats.

ENTREVISTA 1: Director del projecte tàndem de música

- 1.- D'on neix el projecte?
- 2.- Què el va motivar a realitzar-lo?
- 3.- Quins són els objectius principals?
- 4.- Amb quines dificultats es va trobar al llarg d'aquest?
- 5.- Quin va ser l'impacte en els docents al llarg del procés?
- 6.- Quina va ser la seva tasca?
- 7.- Quin és el rol de l'ESMUC dins del projecte?
- 8.- Quin paper hi té la música?
- 9.- Quines fases es van seguir per implementar-lo?
- 10.- Quins van ser els canvis més significatius després d'integrar-lo?
- 11.- Què n'opina del resultat?
- 12.- Creu factible expandir aquesta metodologia en altres centres?

ENTREVISTA 2: Directora de l'escola Poblenou

- 1.- Per què vas apostar per un projecte d'aquest caire?
- 2.- Quina preparació vas haver de fer els docents i l'equip directiu? I a nivell de centre?
- 3.- Quin suport ha tingut el centre per dur a terme el projecte?
- 4.- Com va afectar la implementació del projecte als infants?
- 5.- Quina relació manté l'escola amb l'ESMUC?
- 6.- Què ha aportat el projecte al centre?
- 7.- Quines expectatives teníeu del projecte? S'han complert?

ENTREVISTA 3: Mestra de música de l'escola Poblenou

- 1.- Com vas afrontar l'oportunitat de formar part d'un projecte d'aquest àmbit?
- 2.- En què consisteixen les hores tàndem de música?
- 3.- Quines responsabilitats has hagut de prendre amb la implementació del projecte?
- 4.- Com prepareu les sessions tàndem?
- 5.- Creus que l'equip docent ha rebut una formació adequada per afrontar el projecte?
- 6.- Com han respòs els infants davant dels nous canvis?
- 7.- Quin paper té la música actualment en el centre?
- 8.- Creus que el projecte és igual de beneficiós per a tots els cursos de primària?
- 9.- Què milloraries del projecte?

GRAELLA D'OBSERVACIÓ

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	
Matèria	
Continguts de la matèria	
Continguts musicals	
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	
Quin paper té la tutora?	

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	
Quin aprenentatge fan els infants?	
Quina participació tenen els infants?	
Com estan situats els infants?	

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	
Organització de l'aula	
Materials musicals emprats a la sessió	
Materials generals	

4.4 Disseny de la recerca

Les dades d'aquest apartat són el resultat de les entrevistes realitzades a diferents experts amb una implicació amb el projecte tàndem de música i de les observacions directes a les aules de primària de l'escola Poblenou

4.4.1 Entrevistes

Les entrevistes s'han dut a terme presencialment amb els entrevistats. En el cas de la directora de l'escola Poblenou i la mestra de música d'aquesta, es va concertar amb cada una fora de l'horari lectiu, la realització de l'entrevista que es va dur a terme a la mateixa escola. Pel que fa al tercer entrevistat, el director del projecte tàndem, es va realitzar l'entrevista a una de les aules de l'ESMUC, centre on exerceix de mestre.

Les entrevistes es van realitzar amb l'objectiu de conèixer els diferents punts de vista dels experts participants del projecte tàndem de música, per tal d'obtenir unes dades qualitatives de la realitat del projecte, que complementessin la fonamentació teòrica i de les quals se'n pogués extreure conclusions necessàries per a donar resposta a la hipòtesi del treball.

4.4.2 Observacions

Les observacions s'han realitzat a les diferents aules de primària de l'escola Poblenou, aprofitant l'estada de pràctiques en aquest centre. Les sessions observades es van realitzar durant les hores tàndem, amb l'objectiu principal de recollir informació directa del que succeeix a l'aula, com actuen mestres i infants, quins aprenentatges i processos d'aprenentatge es realitzen al llarg de les sessions tàndem de música.

En total, s'han observat 13 sessions en els diferents grups de primària. Aquestes s'estructuren: tres de primer, dues de segon, tercer i quart i una de cinquè i de sisè. Els grups observats tenen entre 19 i 25 infants i són grups d'una línia per curs.

Les observacions han sigut recollides per mitjà d'un model de pauta d'observació i s'ha enregistrat en format audiovisual el resultat final del treball que els infants realitzen a cada sessió observada.

5. Resultats

5.1 Entrevistes

En aquest apartat s'exposaran els resultats de les entrevistes realitzades. Per a fer-ho, s'ha elaborat una graella base composta d'un seguit d'ítems extrets dels objectius de recerca, amb l'objectiu de classificar la informació de les entrevistes en relació amb els ítems escollits. En total, s'han realitzat tres graelles una per a cada entrevistat.

ÍTEMS	ENTREVISTA DIRECTOR DEL PROJECTE: JOSEP LLUIS ZARAGOZÀ
Motivació del projecte	<p><i>“Era un repte d'innovació que no s'havia fet mai, no hi havia exemples en els quals trobar referències.”</i></p> <p><i>“Com equip de pedagogia del departament ens donava una oportunitat de vincular les nostres competències, les nostres formes de pensar la pedagogia i sortir fora de les 4 parets de l'ESMUC per connectar amb el territori des de la base.”</i></p>
Implementació del projecte	<p><i>“El projecte tenia quatre programes de disseny: un era modificar el currículum, l'altre de formació del professorat, l'altre era de màrqueting escolar per publicitar el projecte davant de la comunitat i visualitzar-lo a través d'activitats extraescolars i col·laboració de diversos professors per explicitar i treure fora de l'aula el projecte i el quart programa era l'avaluació.”</i></p>
Processos d'aprenentatge	<p><i>“En principi van considerar que els quatre tractaments que té la música des de la percepció, interpretació, creació i el coneixement musicològic, van prioritzar la interpretació vocal. Perquè la cançó amaga darrere d'una partitura totes les possibilitats que nosaltres volíem treballar com a eix transversal. Té una base lingüística que</i></p>

	<p><i>pots vincular perfectament a les llengües, té una base matemàtica, perquè la música porta una fonamentació científica a partir de la ciència de les matemàtiques com són els intervals, les escales, els tons i els semitons, els compassos, les pulsacions... Tot això està fonamentat matemàticament i en l'àmbit de medi, evidentment, les cançons parlen d'històries, parlen del cos humà, parlen de totes les festes, parlen de l'amor, parlen de la guerra, parlen de la pau, parlen de la societat i per tant era un argument suficientment potent com perquè això connectés de manera natural en totes les matèries."</i></p>
Beneficis del projecte	<p><i>"Repercuteix en el nivell acadèmic i en la qualitat en si del procés, que afavoreix els millors resultats de convivència, de procediments acadèmics, de resultats de treballs, de relacions, de relació amb l'entorn... De mestres amb famílies de famílies, famílies amb alumnes, alumnes amb professors... És a dir, la música quan es fa en unes condicions concretes afavoreix els processos d'emergència de gratificació, de vivències d'experiències positives."</i></p>
Aprenentatges dels infants	<p><i>"Desenvolupes habilitats: mentals, col·lectives i emocionals, però també perquè la música feta en grup de manera sincrònica, de manera evidencial, compartida, no competitiva, afavoreix processos de cohesió, empatia, respecte, dinàmiques positives de treball."</i></p>
Paper de la música	<p><i>"La música connecta amb la matèria, però la matèria també connecta amb la música, perquè cantem una cançó que està relacionada amb la matèria i aquí està la gràcia. El fet de cantar a classe i acostumar-se a cantar i que la música sempre estigui a les classes, perquè s'associa a una normalitat que crea unes dinàmiques de treball en què els nens i nenes són més extravertits, estan més contents, s'ho passen bé i aprenen més."</i></p>

<p>Noves aportacions del projecte</p>	<p><i>“Va millorar el procés educatiu de qualitat a través d'un projecte d'innovació educativa, que consisteix a inserir la música com a eix transversal de totes les matèries del currículum. No per fer música en si, sinó perquè la música sigui un element per afavorir l'aprenentatge general d'altres matèries.”</i></p>
---------------------------------------	--

<p>ÍTEMS</p>	<p>ENTREVISTA DIRECTORA DEL CENTRE: Mª MAGDALENA GARCIA</p>
<p>Motivació del projecte</p>	<p><i>“És un projecte que ens encanta i ens il·lusiona. Era una escola que en aquell moment tenia molt poca demanda de matrícula, una escola que en aquell moment tenia una concentració d'immigració important i vam veure això com una sortida, com una manera d'innovar, perquè l'escola està per la innovació. Vam veure una ajuda.”</i></p>
<p>Implementació del projecte</p>	<p><i>“El projecte era a tres anys vista i hi havia una formació de tres anys pel professorat amb un equip de gent de l'ESMUC.”</i></p> <p><i>“Hi havia una part de formació musical amb unes classes pels professors per poder aplicar aquesta música a l'aula i treballar les assignatures.”</i></p> <p><i>“Hi va haver una dotació econòmica de 15.000 euros.”</i></p>
<p>Processos d'aprenentatge</p>	<p><i>“Es va augmentar l'horari lectiu als nens de Primària, que fan mitja hora lectiva més de classe cada dia, això va fer que es pugui fer més horari de música a les classes, i per una altra banda, s'instauren les hores tàndem que són unes hores on la mestra tutora del grup està amb l'especialista de música i treballen en una àrea com per exemple l'àrea de llengua a través d'una cançó, es treballa amb algun tipus d'activitat musical.”</i></p>

Beneficis del projecte	<i>“Ha millorat la imatge que el centre projecta a l'entorn, això ha fet que a l'incorporar-se al centre, hem aconseguit que les famílies del barri augmentin les extraescolars, sempre lligades amb la música.”</i>
Aprenentatges dels infants	<i>“Són nens que parlen en públic, són nens que canten en públic, són nens que saben escoltar... Això ha fet que la dinàmica de funcionament millori molt.”</i>
Paper de la música	<i>“La música ens aporta alegria... tots sabem música, tots sabem cantar millor o pitjor, no formem músics, utilitzem la música per aprendre més i aprendre millor i això ho sabem fer tots.”</i>
Noves aportacions del projecte	<i>“Ha portat canvis molt importants. S'han disparat la demanda de les activitats musicals a la tarda dirigides als infants i fins i tot els pares i mares.”</i> <i>“En els alumnes ha fet que estiguin més contents, més feliços i més preparats.”</i>

ÍTEMS	ENTREVISTA MESTRA DE MÚSICA DEL CENTRE: ESTHER GONZALEZ
Motivació del projecte	
Implementació del projecte	<i>“El projecte que es va iniciar fa 7 anys va tenir una formació inicial per mestres del claustre i també vam tenir una formació per part de l'ESMUC de dos anys, però des que he arribat jo personalment no he tingut cap formació cap al projecte per saber què s'havia de fer o com s'havia de fer, però sí que és veritat que tenint contacte amb el claustre, doncs més o menys m'han anat informant que s'havia fet i per què.”</i>

	<p><i>“Durant els dos primers anys i va haver gent de l'ESMUC molt involucrada que venien a fer sessions pels mestres de formació i que feien sessions a l'aula. Van fer molta formació musical pels mestres però aquesta formació es va acabar al cap de dos anys.”</i></p>
<p>Processos d'aprenentatge</p>	<p><i>“Doncs en principi la filosofia del projecte consisteix en què tu amb música treballes el currículum musical i tota la música que hi ha dins de festes, activitats culturals de l'escola, etc. Les hores tàndem haurien d'estar dedicades a l'aprenentatge de la resta de les assignatures fent servir activitats musicals. Les activitats són balls, danses, expressió corporal, cançons...”</i></p>
<p>Beneficis del projecte</p>	<p><i>“Realment la música aporta molt i els hi agrada molt per tant, fer-la servir, és una eina molt potent pels mestres perquè també és una eina de memorització, d'expressió, d'empatització, de cohesió de grup.”</i></p> <p><i>“El projecte com a tal és beneficiós per qualsevol nen o inclús d'un adult, qualsevol persona aprèn més ràpid i interioritza molt millor si fa servir alguna eina extra que no sigui només la memorització i l'explicació pura i dura.”</i></p>
<p>Aprenentatges dels infants</p>	<p><i>“Partint de què els nens la música els hi encanta (a tots), no hi ha cap nen que no li agradi cantar, que no li agradi ballar, que no li agradi tocar un instrument, que no li agradi fer expressió corporal amb la música. A tots els hi agrada, llavors poder tenir això a l'hora de mates o de medi, o de llengua, doncs ho han rebut molt bé.”</i></p> <p><i>“Cinquè ha dedicat fins a març tot el primer i segon trimestre al projecte Corranda Escola, una proposta de música improvisada i llavors tenien aquesta activitat i sabien que sempre farien això i els alumnes de sisè han preparat l'obra que feien per Sant Jordi pels pares i pels companys, llavors s'ha preparat a nivell de text, de cançons, que ho cantaven tot musical, però han fet un treball únic</i></p>

	<i>des del setembre fins al Sant Jordi.”</i>
Paper de la música	<i>“La música hi és present des que entren fins que surten. Entren a l'escola, en comptes d'una sirena sona una música” (...) “La música hi és present a totes les activitats que es fan, ja siguin festes de la castanyada, santa Cecília o el dia de la pau, sempre hi és present a tot arreu i a més hi és present al dia a dia de l'alumne, ja sigui amb les hores de música i les hores tàndem.”</i>
Noves aportacions del projecte	

5.2 Observacions

Pel que fa a les observacions, se n'ha realitzat un total de 13 pels diferents cursos de primària de l'escola Poblenou. Així doncs, per a presentar els resultats d'aquestes s'ha creat un model de graella que conté el curs observat i sis ítems extrets dels objectius de recerca i de la pauta d'observació (p. 47). En total, s'identifiquen 13 graelles una per a cada sessió observada.

CURS 1r	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Coneixement dels ossos panda
Matèria curricular	- Llengua Catalana - Ciències Socials
Activitat musical	Crear una cançó relacionada amb els ossos panda
Procés d'aprenentatge	- Es pregunta als infants el que saben sobre els ossos panda. - Busquen informació sobre els ossos panda amb l'ordinador. - Entre tots els infants construeixen una cançó de dues estrofes i l'aprenen. - Els infants aprenen una coreografia i canten i ballen la cançó.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan situats per taules de quatre i a l'hora de ballar s'aixequen al costat de la cadira.
Participació dels infants	La participació dels infants és activa, tenen una molt bona predisposició, estàn molt concentrats per fer-ho bé.

CURS 1r	
Ítems	Sessió 2
Contingut d'aprenentatge	Coneixement del cos
Materia curricular	- Ciències Naturals
Activitat musical	Aprendre el funcionament de les parts del cos mitjançant una cançó.
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Es reparteix una cartolina amb la mida del cos dels infants per a cada grup. - Ressegueixen la silueta d'un dels companys del grup. - Dibuixen les parts del cos que coneixen dins la silueta. - La mestra introdueix una cançó relacionada amb les parts del cos, s'ajuda de gestos perquè els infants memoritzin millor.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan dividits en 3 grups de 8 persones cada un.
Participació dels infants	Els infants tenen un paper actiu.

CURS 1r	
Ítems	Sessió 3
Contingut d'aprenentatge	Coneixement de la tardor i vocabulari tècnic d'aquesta.
Matèria curricular	<ul style="list-style-type: none"> - Ciències Socials - Llengua Catalana

Activitat musical	Aprendre una cançó relacionada amb la tardor.
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Els infants pensen elements característics de la tardor. - Se'ls hi presenta una sèrie d'imatges i han d'escollir les que estiguin relacionades amb la tardor. - Cada infant té una de les imatges de la tardor. - La mestra ensenya la cançó del swing de la tardor. - Canten la cançó alhora que els infants han d'aixecar les imatges de la tardor quan la cançó les anomeni.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan distribuïts en sis taules de quatre. Per triar imatges se situen en rotllana i per cantar asseguts per files.
Participació dels infants	Els infants es mostren motivats, ja que comença la tardor així doncs, el context els és molt proper i a més ho fan d'una manera dinàmica amb activitats visuals (fotografies) i mitjançant la cançó que és una motivació extra.

CURS 2n	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Conèixer els animals.
Matèria curricular	-Ciències Naturals.
Activitat musical	Aprendre una cançó relacionada amb els animals.
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Els infants anomenen els animals que coneixen. - Cada grup pensa tres animals i els classifiquen a la pissarra. - La mestra explica un conte de l'Arca de Noè i els hi ensenya una cançó sobre aquesta.

	<ul style="list-style-type: none"> - Els infants afegeixen els animals de la cançó a la classificació de la pissarra. - Aprenen la cançó i cada cop que surt un animal han de fer un moviment característic d'aquest.
Organització dels infants a l'aula	L'aula està organitzada amb cinc taules de quatre infants i una de sisena de cinc infants.
Participació dels infants	Els infants al llarg de la sessió estan atents i amb una molt bona disposició pel que fa a les diferents activitats que se'ls planteja.

CURS 2n	
Ítems	Sessió 2
Contingut d'aprenentatge	Conèixer Brasil.
Matèria curricular	<ul style="list-style-type: none"> - Ciències Socials. - Llengua Catalana.
Activitat musical	Aprendre una cançó i un ball.
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - La mestra fa una sèrie de preguntes als infants sobre Brasil. - La mestra respon les preguntes amb imatges que li permeten comparar la realitat de Brasil amb la de Catalunya. - La mestra presenta una cançó que parla de Brasil i junts treballen frase per frase, ja que la cançó està en portuguès. - Els infants aprenen el ball de la cançó.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan asseguts a la seva taula per grups de quatre i a l'aula de música drets en rotllana.

Participació dels infants	Els infants es mostren interessats en un tema nou com el descobriment d'altres països.
----------------------------------	--

CURS 3r	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Conèixer els oficis.
Matèria curricular	- Ciències Socials.
Activitat musical	Aprendre una cançó relacionada amb els oficis.
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - La mestra pregunta als infants quins oficis coneixen i els va apuntant a la pissarra. - Els infants es posen per parelles i a cada parella se li assigna un ofici. Han de pensar característiques d'aquest. - La mestra posa una base musical i proposa als infants que s'inventin dues estrofes relacionades amb l'ofici que els hi ha tocat. - Els infants dibuixen un element característic del seu ofici. -Finalment, cada parella canta l'estrofa preparada a la resta de companys/es.
Organització dels infants a l'aula	Estan organitzats per parelles.
Participació dels infants	Els infants es mostren motivats, ja que per ells és un repte escriure dues estrofes d'una cançó i poder-les ensenyar a la resta de companys/es.

CURS 3r	
Ítems	Sessió 2
Contingut d'aprenentatge	Conèixer la carta.
Matèria curricular	- Llengua Catalana
Activitat musical	- La cançó
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - La mestra els diu als infants que, anònimament, han d'escriure una carta a algú a qui vulguin agrair alguna cosa. - Els hi ensenya l'estructura de la carta i els infants l'escriuen. - La mestra ensenya una última part de la carta, la postdata i els hi diu que han d'enviar la carta als destinataris, per fer-ho aprenen on va l'adreça, el nom del destinatari i el segell. - Per acabar, la mestra ensenya una cançó que parla sobre el dia a dia d'una classe. I entre tots adapten la lletra parlant del dia a dia de la classe de tercer.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan asseguts per grups de dos i tres tot i que el treball és individual.
Participació dels infants	Els infants es mostren atents, motivats amb les diferents activitats que se'ls planteja.

CURS 4t	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Aprenere els planetes del sistema solar.
Matèria curricular	-Ciències Naturals
Activitat musical	Aprenere una cançó relacionada amb els planetes
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - La mestra pregunta quins planetes formen part del sistema solar. - Organitza als infants en vuit grups i assigna un planeta a cada grup. - Es reproduïx un vídeo i els infants han d'apuntar les característiques del planeta que tenen assignat. - A l'acabar tenen uns minuts per recollir més informació amb llibres i ordinadors. - Amb pega blanca i paper de diari han de construir un planeta i apuntar les seves característiques en un paper. - La mestra ensenya una cançó sobre els planetes. - Creen una maqueta del sistema solar per exposar-la a la resta de l'escola.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan organitzats en vuit grups, cinc de dos infants i tres de tres infants
Participació dels infants	Els infants es mostren predisposats, motivats ja que el treball plàstic els agrada molt i treballen molt a gust per grups.

CURS 4t	
Ítems	Sessió 2
Contingut d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer la història del Petit Príncep. - Redactar un conte amb diferents idiomes.
Matèria curricular	<ul style="list-style-type: none"> - Llengua catalana. - Llengua castellana. - Llengua anglesa.
Activitat musical	Aprendre una cançó i una dansa extretes del musical del "Petit Príncep".
Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - S'organitza als infants en grups de quatre i cinc i se'ls reparteix un llibre del Petit Príncep a cada un. - La mestra distribueix un seguit de capítols per a cada grup que s'han d'organitzar per llegir-los i fer-ne un resum. - Un portaveu de cada grup llegeix a la classe els resums. - La mestra comença a ensenyar una cançó del musical del Petit Príncep. - La mestra organitza els infants segons els seus coneixements lingüístic perquè puguin escriure el seu resum en altres idiomes. - Llegeixen el resum en altres idiomes en veu alta. - La mestra ensenya la coreografia aplicada a la cançó apresada anteriorment.
Organització dels infants a l'aula	<ul style="list-style-type: none"> - S'organitzen en grups de quatre i cinc. - S'organitzen en funció de les llengües que coneixen.
Participació dels infants	Els infants mostren interès pel projecte, el treball en grup els motiva molt, s'ajuden entre ells alhora d'escriure.

CURS 5é	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Treballar els embarbussaments.
Matèria curricular	- Llengua catalana. - Llengua castellana. - Llengua anglesa.
Activitat musical	Cançó amb cànon.
Procés d'aprenentatge	- La mestra reparteix targetes amb embarbussaments en diferents idiomes. - En rotllana, els infants llegeixen, comenten i canten els embarbussaments. - La mestra ensenya un nou embarbussament, el canten i els ensenya a fer-lo en cànon.
Organització dels infants a l'aula	Els infants inicialment estan situats en forma d'u a l'aula de música i per cantar se situen drets al centre de l'aula.
Participació dels infants	Es mostren motivats i predisposats per aprendre's l'embarbussament.

CURS 6è	
Ítems	Sessió 1
Contingut d'aprenentatge	Experimentar amb el so de copes plenes d'aigua.
Matèria curricular	Ciències Naturals.
Activitat musical	Creació d'una melodia.

Procés d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - La mestra explica als infants que faran un experiment amb la vibració i la propagació del so. - Es reparteix una copa per infant i una gerra d'aigua per taula. - Es demana que omplin les copes i ressegueixin la vora de la copa amb els dits. - La mestra pregunta i després ajudar a respondre perquè succeeix aquest fenomen. - Junts creen una melodia que la mestra dirigeix.
Organització dels infants a l'aula	Els infants estan organitzats per grups de quatre.
Participació dels infants	Es mostren molt motivats per fer un experiment i cada cop més meravellats en veure com evoluciona la sessió.

6. Conclusions

En aquest apartat s'exposaran les idees finals del treball en mode de conclusions tot partint de la hipòtesi de recerca i els objectius derivats d'aquesta. Així doncs, s'argumentaran les conclusions contrastant la informació del marc teòric i el marc pràctic.

Amb la realització d'aquest treball s'ha pogut donar resposta a la hipòtesi plantejada referent a "què aporta en els infants de l'escola Poblenou el projecte tàndem de música?". Seguidament s'exposen les diferents idees concloses del treball.

1. Es verifica que els infants es mostren motivats i receptius en la realització de les diferents activitats proposades a les hores tàndem. Aquesta idea s'evidencia en els resultats de les observacions, concretament a l'apartat referent a l'ítem de la participació dels infants. Serafina Poch Blasco (2002) reforça aquesta idea exposant que el treball musical és plaent, desenvolupa l'atenció, la imaginació i creativitat dels infants.
2. L'ítem referent a l'organització dels infants, situat a la graella de les observacions, ens ha permès concloure que els processos d'aprenentatge realitzats durant les sessions tàndem es fan majoritàriament distribuïnt els infants en diferents agrupacions. Així doncs, es potencia el treball en grup i la cohesió que aporta aquest. Aquesta idea queda fonamentada per Gabriela Agudelo (2002), qui opina que el treball musical beneficia la socialització i el treball en equip, qualificant a cada individu imprescindible per l'assoliment de l'objectiu final. Serafina Poch Blasco (2002) també aposta per la idea de socialització com a resultat del treball musical a més, de l'expressió grupal i la cohesió de grup.
3. Els infants integren i aprenen millor els continguts d'aprenentatge de les diferents matèries troncales del currículum amb el treball transversal de la música. La mestra de música de l'escola Poblenou, considera que el treball transversal que realitza la música permet als infants interioritzar més ràpidament els aprenentatges que si s'ensenyessin amb el mètode explicació del mestre i memorització. El director del projecte afegeix que la música

connecta amb les diferents matèries del currículum i a la inversa de manera que les dinàmiques musicals proposades integren els diferents continguts de les matèries. Joan Cuscó (2013) aporta una citació que fonamenta directament la idea exposada, *“La música és la creació artística i cultural que més efectes té sobre el desenvolupament del cervell humà i, en conseqüència, de les capacitats cognitives humanes”*, així doncs, es fa present la relació que estableix la música amb el nostre cervell i les possibilitats d’aprenentatge que d’aquesta se’n deriven.

4. El centre ha assolit dos dels objectius que cercava amb la implementació del projecte. Per una banda, la demanada d’inscripcions a l’escola Poblenou ha augmentat, ja que l’escola es trobava en una situació precària de demanda. Per altra banda, el centre ha obtingut un reconeixement social pel que fa a les famílies del barri que ha suposat un equilibri sociocultural dins del centre, ja que fins aleshores el centre s’havia convertit en una escola amb un alt percentatge d’immigració i les famílies del barri no portaven els infants en aquesta. Gràcies a la proposta educativa del projecte tàndem les famílies del barri aposten per una educació innovadora i això ha significat un equilibri positiu pel que fa a la diversitat d’infants que actualment estudien a l’escola.
5. El projecte tàndem, requereix un compromís per part de tot l’equip docent i directiu del centre. Tots els professionals de l’escola van rebre una formació musical en la qual van aprendre els conceptes bàsics per a poder realitzar les sessions tàndem. Amb la realització de les observacions s’ha observat que actualment les sessions tàndem les duen a terme els tutors i la mestra de música, de manera que aquesta dirigeix les activitats musicals i els tutors en presenten els continguts de les altres matèries. Així doncs, es pot concloure que la majoria dels mestres tutors de l’escola Poblenou, necessiten l’acompanyament de la mestra de música dins l’aula per a realitzar les activitats musicals de les hores tàndem.
6. El projecte tàndem de música, presenta una metodologia única i innovadora en el nostre sistema educatiu. S’ha conclòs que no hi ha cap centre a Catalunya que treballi la música integrant-la en el currículum de les altres matèries.

Aquest fet, ha suposat un impediment per a la investigació degut a la poca informació documentada que es pot trobar referent al projecte tàndem de música.

7. Les sessions tàndem dels grups d'infants de primer i segon cicle de primària són més profitoses que les dels grups de cicle superior. La mestra de música exposa que els infants de cicle superior assumeixen molts projectes musicals entre ells la Cantània, les Corrandes Escola, el teatre musical de Sant Jordi entre d'altres i moltes de les hores tàndem s'aprofiten per treballar aquests projectes de manera que tenen menys sessions per destinar-les a fer un treball tàndem específic de les diferents assignatures. En canvi, en el cas de cicle inicial i mitjà, es realitza un bon treball tàndem amb les diferents matèries del currículum tal com es pot veure en les observacions.
8. El projecte tàndem, treballa la música dins del currículum des de dos vessants diferents. Per una banda, es treballa la música des de la mateixa assignatura que rep un augment d'hores lectives per a tots els cursos de primària. I per altra banda, es treballa la música integrada en el currículum de les altres assignatures. Així doncs, la música a l'escola Poblenou té dos papers fonamentals en els aprenentatges dels infants.
9. Els infants desenvolupen noves habilitats i en milloren d'altres treballant des de la música. Segons ens explica el director del projecte tàndem, les dinàmiques musicals possibiliten als infants ser més extravertits. La directora del centre també argumenta que el treball musical desenvolupa l'oïda musical i permet als infants ballar, cantar i parlar en públic sense tenir vergonya. Amb l'aportació de M. A. Leyva es reforça aquesta idea, defensant que l'educació musical desenvolupa l'abstracció, el raonament lògic i matemàtic, la imaginació, la memòria, l'ordre, la creativitat, la comunicació, la sensibilitat dels sentits, entre d'altres.

7. Bibliografia i Webgrafia

- Agudelo, G. (2002). *La música: Un factor de evolución social y humana (II)*. Instituto de Investigación sobre la Evolución Humana, A.C. Consultat a <http://www4.congreso.gob.pe/historico/cip/materiales/pmusica/doc.pdf>
- Agudelo, G., Soto, G. (2015). Música, Arte i Cerebro. La música: un factor de evolución social y humana. Incidencias de la música en los procesos cerebrales. Consultat a <http://musicaarteycerebro.blogspot.com.es/2015/05/la-musica-un-factor-de-evolucion-social.html>
- Argemí, R., Tarabini, A. (2013). Les magnet schools americanes. Una aposta per l'excel·lència i l'equitat. Dotze 18, nº 1, p.26-29 Consultat a <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/571.pdf>
- BABICH, B. (2001). *Postmodern Musicology*, V. TAYLOR i C. WINQUIST (comps.) *Encyclopaedia of Postmodernism*, New York, Routledge, pàgs. 255-259. (Trad. cast.; *Enciclopedia del postmodernismo*, Editorial Síntesis S. A., 2002).
- Bachmann, M. L. (1998). *La rítmica Jaques-Dalcroze: una educació por la música y para la música*. Ediciones Pirámide, S. A.
- Baumann, M. P. (1992). *World music, musics of the world: aspects of documentation, mass media and acculturation*. Editorial Noetzel.
- Bermell, M. Á. (2000). Evaluación de un programa de intervención basado en la música-movimiento como optimizador del aprendizaje en la educación primaria. Consultat a <https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=7378&orden=0&info=link&info=link>
- Brenner, M. E. (2006). *Handbook of Complementary Methods in Education Research. Interviewing in Educational Research*. A J. L. Green, G. Camilli i P. B. Elmore (Eds.) (pp. 357). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Buxarrais, M. R., i Martínez, M. (2000). Eixos transversals i educació en valors. *Perspectiva Escolar*, núm. 243.
- Cirera, Assumpta (2016). Art i escola "confluències entre la pràctica artística i educativa". *ARTSEDUCA*, , nº 8, p. 8-23.
- Cuscó, J. (2013). El valor educatiu de la música. Una reflexió antropològica. *Temps d'Educació* 45, 255-272.

- Corbetta, P. (2003). *Metodología y técnicas de investigación social*. Madrid: McGraw-Hill.
- Despins, J. P. (1989): *La música y el cerebro*. Barcelona, Gedisa.
- Denzin, N. K.; Lincoln, Y. S. (eds.) (2005). *The Sage Handbook of Qualitative Research* (3.ª ed.). Londres: Sage.
- ESMUC (2012). El Tàndem ESMUC-Escola Poblenou. La pràctica d'un projecte educatiu singular i innovador. Esmuc digital, nº 11. Consultat a <http://www.esmuc.cat/Esmuc-digital/Revistes/Numero-11-octubre-2012/Article>
- Gillham, B. (2005). *Research Interviewing. The range of techniques*. Berkshire: Open University Press
- Gurtney, E. *The power of sound. Londres, 1810, en Terence MAC LAUGLIN. Music and Communication. Londres. Faber, 1970, p. 102.*
- Hanslick, E (1904): "The beautiful in Music".-The Bobbs - Merrill Co_ -Indianapolis, N. Y. (1957), 77.
- Hargreaves, D. J. (1998). *Música y desarrollo psicológico*. Barcelona: Graó.
- Institut Obert de Catalunya (s.d). L'observació. Instruments i tècniques. Consultat a http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M07/web/html/W_ebContent/u1/media/l_observacio.pdf
- Jorgensen, E. R. (2003). *Transforming Music Education*, Bloomington, Indiana University Press, p. 30
- Juslin, P. N., Vastfjall, D. (2008). Emotional responses to music: The need to consider underlying mechanisms. *Behavioral and brain sciences*, 31, 559-621.
- Kalivretenos, A. (2015). The importance of music education. Revista "The Humanist". <https://thehumanist.com/features/articles/the-importance-of-music-education>
- Lacárcel Moreno, J. (2003). Psicología de la música y emoción musical. *Educatio siglo XXI*, vol 20-21, p. 221-223 Consultat a <https://digitum.um.es/xmlui/handle/10201/26704>
- Langer, S. (1951). Philosophy in a New Key. Nueva York. *Mentor Books*, 204.
- Leyva, M. Á. (2002). La educación musical: algo imprescindible. *Filomusical*, Nº 33. Consultat a http://www.academia.edu/1618163/Estrategias_de_Educaci%C3%B3n_en_valores

- Lines, D. (2009). *La educación musical para el nuevo milenio*. Madrid, Ediciones Morata, p. 13-14, 83.
- Llamas, J. (2011). Psicología de la música y educación musical. Revista nº 0018 de *Sinfonía Virtual*. Consultat a http://www.sinfoniavirtual.com/revista/018/psicologia_musica_educacion.php
- Mason, J. (2002). *Qualitative Researching* (2a. ed.). Londres: Sage.
- Michel, A. (1951). La Psychoanalyse de la Musique, París, *PUF*, 153-163
- Moreno, J. L. (1995). *Psicología de la música y educación musical*. Visor.
- Orozco, M. T. (2013). *Psicología y música*. Editorial Grupo 5.
- Plutarc (2008). *La música*. Barcelona, Adesiara.
- Poch, S. (2002): Programa de Formación para Mediadores en Musicoterapia y Discapacidad. *Musicoterapia 2002*, p. 23.
- Rafael Bisquerra. *Metodología de la investigación educativa*. Vol. 1. Editorial La Muralla, 2009, p. 46-47.
- Redorta, J., Bisquerra, R., Obiols, M. (2006). *Emoción y conflicto: aprenda a manejar las emociones*, p. 33-35
- Riba, C. (2009). *Métodos de investigación cualitativa*. Barcelona: UOC - Eureka Media.
- Rossmann, B.G. and Rallis, S.F. (1998) *Learning in the Field: An Introduction to Qualitative Research*. Sage, London.
- Sandín, M. P. (2003). *Investigación Cualitativa en Educación. Fundamentos y Tradiciones*. Madrid: McGraw Hill.

8. Annexos

8.1 Entrevistes

8.1.1 Entrevista Josep Lluís Zaragoza (director del projecte tàndem)

1.-D'on neix el projecte?

Neix de la iniciativa de la fundació Catalunya la Pedrera, què és del banc que ara és BBVA però abans era Catalunya Caixa, va fer una proposta a l'ESMUC de fer una col·laboració amb una escola que la generalitat va dictaminar que havia de ser aquesta, perquè tenia un determinat perfil que convenia millorar. I tornar a fer una escola atractiva pel territori, que tingués una demanda de matriculació. Llavors consistia en què nosaltres aportéssim una visió musical de col·laboració amb aquesta escola. No hi havia referents encara sobre aquesta manera de col·laborar entre institucions, el que hi havia com a referent històric eren les (magnet school?) d'Amèrica, que era per revifar les escoles que tenien els problemes de marginació, però clar no hi havia un model de com aplicar i com definir una col·laboració de manera concreta. Llavors una vegada vam determinar que si ho fariem, vam fer una reunió amb la direcció de l'escola, la Generalitat i les institucions implicades i vam pensar una manera d'enfocar-ho. Aquesta va ser la proposta inicial.

2.-Què el va motivar a realitzar el projecte?

La motivació és doble perquè era un repte d'innovació que no s'havia fet mai, no hi havien exemples en els quals trobar referències, per tant era una aventura molt incentivadora per investigar, per innovar, per crear un nou imaginari dels usos de la música i per una altra part, a nivell personal, com equip de pedagogia del departament ens donava una oportunitat de vincular les nostres competències, les nostres formes de pensar la pedagogia i sortir fora de les 4 parets de l'ESMUC per connectar amb el territori des de la base. Per tant diem que l'ESMUC ofereix nivells superiors en àmbits molt concrets i amb moltes especialitats, però són capaços d'arribar a nivells bàsics i connectar de manera completa i transversal amb tots totes les necessitats educatives musicals que pot tenir una societat, tal qual la tenim definida ara mateixa.

3.-Quins són els objectius principals d'aquest projecte?

Els objectius principals són millorar el procés educatiu de qualitat a través d'un projecte d'innovació educativa, que consisteix a inserir la música com a eix transversal de totes les matèries del currículum. No per fer música en si, sinó perquè la música sigui un element per afavorir l'aprenentatge general d'altres matèries. Això va en funció del fonament teòric que hi ha darrera de les potencialitats instrumentals que té l'educació musical tant a nivell individual; que afavoreix processos de sensibilització, de domini tècnic, d'habilitació de sensibilitats, de temes estètics, de pràctica... Tot el que vulguis a nivell individual té un creixement com a intel·ligència musical en si. Desenvolupes habilitats: mentals, col·lectives i emocionals, però també perquè la música feta en grup de manera sincrònica, de manera evidencial, compartida, no competitiva, afavoreix processos de cohesió, empatia, respecte, dinàmiques positives de treball i fa que no només en el moment que es fa música, que de fet és incompatible fer música amb conductes disruptives i dinàmiques negatives (que això ja és tot, ja està justificat només per això), sinó que el fet de fer-ho sincrònic, compartit amb totes les matèries, això fa emergir de l'alumnat i del professorat situacions de dinàmiques positives, de treball i col·laboració, de respecte i això emergeix unes dinàmiques que afavoreixen totes les dinàmiques del centre i per tant, millorar les formes de treball, no només per música, sinó fent matemàtiques, llengua... I això evidentment repercuteix en el nivell acadèmic i en la qualitat en si del procés, que afavoreix els millors resultats de convivència, de procediments acadèmics, de resultats de treballs, de relacions, de relació amb l'entorn... De mestres amb famílies de famílies, famílies amb alumnes, alumnes amb professors... Es a dir, la música quan es fa en unes condicions concretes afavoreix els processos d'emergència de gratificació, de vivències d'experiències positives... Perquè la música en realitat, si es fa bé, serveix per ser feliç, per tant tot allò que es pugui fer de manera individual i col·lectiva afavoria que a l'escola funcionés millor. Això tenia un efecte instrumental, més enllà de la música, si és a dir més enllà d'prendre a fer música tocar música i tocar millor.

4.-Amb quines dificultats es vas trobar al llarg del procés?

La primera vegada que ho fèiem, anàvem en una escola en la qual el professorat és funcionari interí, que no és de treballar, que molta gent està cansada, que tenen

dificultats d'índole diversa i per tant hi havia un cert desànim. La matrícula havia baixat molt, era una escola que estava de davallada i engrescar tot el professorat va costar molt. Malgrat això, una part molt rellevant es va engrescar i per tant la dificultat més grossa que vam trobar era convèncer el professorat que aquest esforç valia la pena perquè revertiria les dinàmiques de treball i afavoriria l'autoestima del centre. Això va suposar un esforç molt gran per part nostra, per buscar estratègies, per buscar elements de motivació, per convèncer els professors que havien de trobar moments de auto-formació, de fer una sèrie de tasques, perquè en realitat, l'eix l'havien de portar el professorat generalista, el professorat de música era un col·laborador que podia donar suport, però la gràcia del procés, la gràcia d'aquest projecte és que els professors d'àrees normals i corrents del currículum, com professors de matemàtiques, llengües, etc, fessin música a classe i la feien servir per aprendre millor la matèria que estaven fent i per tant havien d'assolir un domini en competències bàsiques de música, que si no les tenien, les havien d'assolir, cosa que no és gaire complicat perquè de fet, tota la gent sap cantar, tota la gent sap ballar, tota la gent sap posar un vídeo i tota la gent sap agafar una partitura i comptar coses bàsiques. És el nivell bàsic que s'ha assolit des de la formació bàsica, per tant no es demanava un gran esforç. El que si s'havia de fer és que tothom havia d'anar a una, que havia d'haver-hi coordinació i havia d'haver-hi una planificació. Hi havia un programa de modificació curricular perquè allò tingués, més enllà d'unes anècdotes i unes cançons, que tingués un cos fonamental i que hi hagués un protocol ben clar perquè la gent pogués treballar en condicions i planificar la seva feina sense anar improvisant. Les dificultats van ser d'aquesta mena.

5.-Quin va ser l'impacte en els docents al llarg del procés?

El projecte tenia quatre programes de disseny: un era modificar el currículum, l'altre de formació del professorat, l'altre era de màrqueting escolar per publicitar el projecte davant de la comunitat i visualitzar-lo a través d'activitats extraescolars i col·laboració de diversos professors per explicitar i treure fora de l'aula el projecte i el quart programa era l'avaluació. El programa de modificació curricular en realitat no era massa complicat, simplement s'havia de cercar un fil conductor. En principi van considerar que els quatre tractaments que té la música des de la percepció, interpretació, creació i el coneixement musicològic, van prioritzar la interpretació vocal. Perquè la cançó amaga darrere d'una partitura totes les possibilitats que nosaltres

volíem treballar com a eix transversal. Té una base lingüística que pots vincular perfectament a les llengües, té una base matemàtica, perquè la música porta una fonamentació científica a partir de la ciència de les matemàtiques com són els intervals, les escales, els tots els semitons, els compassos, les pulsacions... Tot això està fonamentat matemàticament i en l'àmbit de medi, evidentment, les cançons parlen d'històries, parlen del cos humà, parlen de totes les festes, parlen de l'amor, parlen de la guerra, parlen de la pau, parlen de la societat i per tant era un argument suficientment potent com perquè això connectés de manera natural en totes les matèries, per tant al principi prioritzaven una mica tot, les audicions, el ball, la dansa, però al final vam centrar-nos més aviat en la cançó (això no volia dir que de tant en tant no es toqués en alguna ocasió). El professorat es veia més capaç d'agafar una cançó i buscar l'audio o assajar-la pel seu compte i cantar-la a classe, que no pas fer un arranjament per tocar-lo o fer una dansa, això ja tenia més dificultat. Però una cosa tan senzilla com és agafar un midi, agafar un àudio o un karaoke i una partitura i posar-la a classe... Només has de donar l'entrada, simplement això és una cosa molt fàcil d'aprendre, per tant com a conseqüència no es demana un esforç massa gros pel professorat. Per poder implicar-lo perquè estiguessin més motivats i que s'impliqués a fer aquest petit esforç per donar versemblança el projecte. Si demanaves molt, si posaves un llistó molt alt a l'hora de la formació, el professorat tenia dificultats de poder dedicar-se temps a fer això perquè ells ja porten la seva feina, per tant, era demanar una exigència que potser com a resposta era "fins aquí no podem arribar-hi" i desmotivava. S'havia de jugar molt amb el cost-benefici, quin esforç faig i quin benefici tinc, i això vam intentar gestionar com vam poder. No sempre va sortir bé, una part del professorat va respondre molt bé i un altre per raons diverses no es van implicar, cosa que és lògica.

6.-Quina va ser la seva tasca en el projecte?

A mi em van nomenar director pedagògic, per tant nosaltres ens havíem d'inventar pràcticament tot. Llavors jo em vaig dedicar a fer dissenys dels programes, és a dir, havia de deixar-ho tot ben supervisat i també m'encarregava de la formació genèrica. Els meus companys s'encarregaven de cicles i jo feia una formació genèrica de tot el professorat d'habilitació de competències bàsiques en l'àmbit d'interpretació: de cantar,

de moure's, de percussió corporal, de coneixements bàsics de, per exemple, saber el que són les textures o què vol dir compàs binari, coses bàsiques que apareixen en les músiques i en les cançons. També m'encarregava de fer la memòria i de coordinar les reunions i en general de supervisar tot, perquè hi ha molta gent implicada i una de les coses que ha de funcionar en un projecte com aquest és que hi hagi coordinació, consens i una mirada unificada i consensuada de cara a un referent comú, perquè si no després hi ha molta dispersió i costa.

7.-Quin és el rol de l'ESMUC dins d'aquest projecte?

L'ESMUC va ser la institució de referència que va ser demanada per col·laborar en aquesta escola. Per tant nosaltres vam proposar l'eix música a altres centres com el Conservatori de Barcelona. Va fer també la col·laboració amb una altra escola, però no van fer l'eix musical, van fer una col·laboració externa de tallers d'instruments, de concerts, sobre els instruments, de fer actuacions i fer una activitat externa per complementar la convivència i la dinàmica del centre, per tant un segell de col·laboració entre dues institucions. Per nosaltres l'objectiu no era donar un toc extern sinó entrar dins del currículum perquè quan nosaltres marxéssim hi hagués la suficient formació, la suficient cohesió, la suficient determinació i creença de què això era viable i productiu i que valia la pena continuar-ho a partir de la formació que van rebre i d'un petit assessorament que es pot anar fent, però com una col·laboració voluntària sense compromís i sense el conveni de col·laboració, que tenia una data de caducitat i la subvenció econòmica era durant tres anys. Ara el que hi ha vinculació amb l'escola Poblenou és que els alumnes de pràctiques de pedagogia que volen fer un pràcticum ho podem fer allà i col·laboren i assessoren i fan activitats. Però nosaltres com a institució ja no estem, perquè això va tenir una data de caducitat de tres anys.

8.-Quin és el paper de la música en el projecte?

Com a fonamentació la música s'incorpora com a eix transversal genèric i continu en cada una de les matèries: el professor de matemàtiques dona matemàtiques i fan

servir la música per aprendre millor les matemàtiques. Com? A través de la part musical de les matemàtiques de la música (que ja ho em dit abans). Socials, que fan servir de la música? Doncs fan servir les lletres de les cançons que parlen d'històries. Que fan servir de llengua? Doncs el text de la cançó, que hi han adjectius hi han pronoms, hi ha sintaxis, hi han accents, hi ha de tot... I això és aprofitar, és a dir, no només s'aprofita la lletra, sinó que s'aprofita per cantar la cançó. Si tu estàs en una classe de socials o de matemàtiques i de sobte parlem de proporcions, o en llengua parlem d'adjectius, agafem una cançó que parli dels adjectius de les fruites o del cos humà i es treuen aquestes paraules, es comenten i s'aprofita per cantar la cançó. Per tant la música connecta amb la matèria, però la matèria també connecta amb la música, perquè cantem una cançó que està relacionada amb la matèria i aquí està la gràcia. El fet de cantar a classe i acostumar-se a cantar i que la música sempre estigui a les classes, perquè s'associa a una normalitat que crea unes dinàmiques de treball que els nens i nenes són més extrovertits, estan més contents, s'ho passen bé i aprenen més. Això és en teoria lo ideal, aquest és el sentit que justifica això. Per tant totes les matèries poden fer música com a recurs, en un moment determinat el professor de matemàtiques agafa i diu: avui parlarem dels números fraccionaris i diu: "Quina part de rodona és una negra?" en comptes de dir "quina part de pastís" . Aprendràs igualment les fraccions no? Si estàs fent llengua estàs analitzant una frase o un text que té poesia doncs agafes una cançó que parli de poesia i analitzes la cançó, però també la sents i així crees una dinàmica. Si tu estàs convençut de què la música genera estats vivencials gratificants no competitius i que és positiu perquè va en contra d'activitats negatives i disruptives i això t'ho creus, evidentment això demostra que això és positiu. Si es fa així, vol dir que tu tens dos vessants que van treballant una cosa teòrica que connecta amb la música per treballar la matèria i una altra cosa què és la interpretació musical ja sigui amb la veu, amb el cos, amb el moviment.... S'aprofita per generar dinàmiques positives de treball per estar contents i feliços fent matemàtiques. La combinació d'aquestes dues coses fa que la viabilitat del projecte sigui real. Una altra cosa és el com. Perquè a vegades les coses s'han de fer amb planificació, amb seguretat, amb ganes, amb determinació i amb temps, perquè s'ha de reunir la gent s'ha de parlar quina cançó fem, quan la farem, que farem... Això porta temps. Però si es fa bé, està garantit que això genera dinàmiques de treball bones. No es pot dubtar d'això.

9.-Quines fases es van seguir per implementar el projecte?

Primer vam fer la presa de contacte i vam actuar els professors de l'ESMUC, vam simplificar com s'havien de fer les coses i llavors els meus companys entraven a les classes, parlaven amb els professors, planificaven activitats i donaven exemples de com tractar l'eix en diferents cicles, en diferents cursos i en diferents matèries. El professorat veia com des de les matemàtiques i llengua o qualsevol cosa es podria fer servir la música i fer música des de l'aula a partir de qualsevol contingut curricular de la matèria en concret. Això és el primer any, el professorat va començar a entendre com es podien fer les coses. A partir d'aquí, al segon any, es va demanar el professorat que ho apliques amb la supervisió del professor de l'ESMUC que l'acompanyava a classe. Va arribar l'últim any i es demanava que els professors fossin autònoms, que es busquessin les cançons, que fessin les reunions i que planifiquessin una sèrie de repertori i la manera de treballar-ho. Per aquesta raó vam crear un banc de recursos, un dropbox, i hi havien carpetes, cançons, partitures, amb àudios, amb enllaços d'internet perquè la gent pogués buscar les matèries que volgués.

10.-Quins van ser els canvis més significatius després d'implementar el projecte?

El canvi més significatiu va ser passar de ser una aportació de donar els recursos i exemplificar-los com a models. L'evolució va ser que els recursos els havien de buscar ells i l'aplicació l'havien de fer ells. La transició era aquesta perquè al final quan la nostra col·laboració acabés, el projecte fos sostenible i que fossin autònoms i encara que el projecte es rebaixés en un cert àmbit a qüestions més concretes i més bàsiques, el que és important és que no es perdés el fil i que l'eix estigués present en totes les matèries, encara que fos a un nivell més incipient, perquè ells estaran sols i seran autònoms. També depèn molt del autoformació, de les ganes que tinguin, del temps disponible i de la capacitat de consensuar entre ells la planificació de l'aplicació de l'eix. L'evolució va ser aquesta. Evidentment una part del professorat que va seguir una mica amb més determinació el projecte, altres que es van anar despenjant i altres que no van entrar gaire, però clar això és el típic de fer un projecte que és voluntari i que ningú està obligat a res més enllà que la seva feina normal. Compte molt el voluntarisme, les ganes de cadascú i per tant no estem en una institució en la qual

ningú té una obligació. Aquest potser és el handicap més gros que hi ha en la implementació d'un projecte com aquest, que si el professorat té una certa dispersió, el projecte queda una mica poc potenciat perquè es perd la sinergia i es perd anar tots a una, a més que el professorat es renova i les sintonies van i venen...

11.-Què n'opina del resultat?

Actualment és quan la Fundació de Catalunya la Pedrera fa supervisió per avaluar si això segueix o no segueix i ens demana l'opinió a nosaltres perquè es pugui constatar si s'ha de fer alguna modificació, s'ha de fer una altra intervenció o què es pot fer per readreçar-los si la cosa va a menys. De moment les reunions que es fan a tres bandes entre l'escola, la fundació i l'ESMUC, que va el director i el cap de departament del nostre departament de pedagogia de l'ESMUC, doncs sembla ser que l'eix en principi tira endavant. No sé si es fa totes les matèries o només es fa en algunes, no sé quina determinació i força té, si és poc, si és molt, si és menys, si és més... Jo això no ho sé amb exactitud. Jo crec que es fa, i que això segueix endavant, que l'equip directiu de l'escola segueix pensant que això s'ha de fer i creu amb seguretat que és convenient que segueixi pel bé de l'escola i pel fruit que està donant.

12.-Creu factible expandir aquesta metodologia a altres centres?

Sí, de fet la fundació Catalunya la Pedrera i ja ens ha demanat ajuda per poder implementar aquest model en una altra escola, no sabem encara quina és però l'eix segueix. És un projecte que pel que respecta a l'ESMUC ha estat avaluat amb un nivell de satisfacció suficient com perquè l'experiència sigui engrescadora i pugui seguir endavant en un altre centre. De fet s'està exportant a altres llocs. Jo mateix estic fent un curs de formació a Mallorca d'una agrupació d'escoles concertades que m'han demanat formació per aplicar l'eix l'any que bé. L'escola aquesta té un valor afegit i és que tenen dins de l'escola una escola de música, però no tots els alumnes fan música, només el 40%. Tenen vuit corals, la música està molt inserida i ara volen impregnar de música les matèries. És una escola que té un projecte molt fort i hi creuen molt en això, a més a més tenen les condicions perfectes per què el fet de tenir una escola de música els professors col·laboraran. Té molta viabilitat, és un projecte

que aniria molt bé a totes les escoles, les arts en general, perquè afavoreixen conductes d'extraversió, col·laboració, empatia, expressió, de treure les barreres emocionals, d'emergir sensacions de llibertat, de ratificació i tot això és positiu per tant si es fa, genera com a conseqüència que afavoreixen totes les dinàmiques de treball. Només per això ja és un projecte que té la viabilitat a tot arreu, sobretot a primària, només cal que neixin equips cohesionats, que tinguin clar que la música té unes prestacions molt potents en l'àmbit d'educació emocional i en valors, i si això t'ho creus, només cal esforçar-se una mica per cohesionar el professorat que es deixin anar i que reflexionin sobre les seves pròpies competències de música, que les tenen, només cal que les posin en pràctica.

8.1.2 Entrevista M. Magdalena Garcia (directora del centre)

1.-Per què vau apostar per un projecte d'aquest caire?

La Fundació Catalunya La Pedrera li va proposar al consorci d'educació de Barcelona que busques escoles per dur a terme un projecte d'innovació de partenariat amb institucions que eren l'ESMUC i el Conservatori i també havien de buscar dues escoles: una pel Conservatori i l'altra per l'ESMUC per fer un Tàndem (que en aquell moment encara no es deia Tàndem) i volia escoles que tinguessin molt bons resultats a les competències bàsiques, bons resultats educatius, amb equips directius consolidats i amb claustres molt estables. El consorci ens crida a nosaltres per oferir-nos aquest projecte tàndem amb l'ESMUC, nosaltres ho valorem amb el claustre i apostem per això, perquè és un projecte que ens encanta i és un projecte que ens il·lusiona. Era una escola que en aquell moment tenia molt poca demanda de matrícula, una escola que en aquell moment tenia una concentració d'immigració important i vam veure això com una sortida, com una manera d'innovar, perquè l'escola està per la innovació. Vam veure una ajuda.

2.-Quina preparació va haver de fer els docents i l'equip directiu? I a nivell de centre?

L'equip directiu fa una sèrie de reunions amb en Josep Lluís Zaragoza, que era el director del projecte i es fa una formació. El projecte era a tres anys vista i hi havia una formació de tres anys pel professorat amb un equip de gent de l'ESMUC. Hi havia una part de formació musical amb unes classes pels professors per poder aplicar aquesta música a l'aula i treballar les assignatures. Per una banda, hi havia unes reunions i uns treballs per cicles, preparant cançons amb una sèrie de persones (hi havia una persona per cada cicle) i en Josep Lluís era el coordinador general. Aquesta preparació va durar tres anys. Per una altra banda, hi va haver una dotació econòmica de 15.000 euros. Primer en Josep Lluís va fer un programa, va fer un plantejament, després ens vam conèixer, vam parlar, va veure a l'escola i va replantejar el projecte d'una altra manera i vam anar encaixant en aquests tres anys tots els canvis.

Amb aquests 15.000 euros es va comprar un aparell de música, micros, un piano, instruments per cada nen, pissarres digitals... Perquè els mestres no som especialistes de música per tant necessitem suport digital per poder-ho fer. Bàsicament aquestes van ser les despeses.

3.-Quin suport ha tingut el centre per dur a terme el projecte?

Hem tingut el suport del consorci d'educació de Barcelona que també va aportar partides extres de pissarres digitals, per una altra banda hem tingut el suport de l'ESMUC que sempre està al nostre costat des que vam començar fins ara que el projecte encara no ha acabat i el suport de la Fundació Catalunya la Pedrera. Tots junts ens han donat coses molt positives a l'escola i ara continuem els vincles i les reunions de treball amb els tres.

4.-Com va afectar la implementació del projecte als infants?

Es va augmentar l'horari lectiu als nens de Primària, que fan mitja hora lectiva més de classe cada dia. Això ho va facilitar el consorci donant la dotació de mig mestre més,

això va fer que es pugui fer més horari de música a les classes, i per una altra banda, s'instaurin les hores tàndem que són unes hores on la mestra tutora del grup està amb l'especialista de música i treballen en una àrea com per exemple l'àrea de llengua a través d'una cançó, es treballa amb algun tipus d'activitat musical.

5.-Quina relació manté l'escola amb l'ESMUC?

Actualment, continua la relació de l'escola amb l'ESMUC, fem reunions periòdiques cada any, un parell o tres, ara estem pendents de signar un contracte, un conveni de col·laboració amb l'ESMUC, perquè enviïn gent a fer pràctiques aquí. També, fem visites amb els nens a les instal·lacions de l'ESMUC. En definitiva, té una presència molt activa a l'escola.

6.-Què ha aportat el projecte al centre?

Ha portat canvis molt importants. Per una banda, ha millorat la imatge que el centre projecta a l'entorn, això ha fet que en incorporar-se al centre, hem aconseguit que les famílies del barri augmentin les extraescolars, sempre lligades amb la música. S'han disparat les activitats musicals de la tarda, dirigides als infants i fins i tot els pares i mares. Tota aquesta intervenció ha fet que el projecte es visualitzi més. Amb el tema informàtic hem fet una web amb uns blogs actius musicals importantíssims en l'àmbit visual. En els alumnes ha fet que estiguin més contents, més feliços, més preparats... Són nens que parlen en públic, són nens que canten en públic, són nens que saben escoltar... Això ha fet que la dinàmica de funcionament millori molt. No era dolenta, però ara és millor. És un projecte important, diferent i molt treballat.

7.-Quines expectatives teníeu del projecte? S'han complert?

En iniciar el projecte teníem molta por, molta por perquè no som músics, no sabíem com fer-ho però hem après que la por s'ha de relativitzar, que tots som capaços de fer-ho, que la música ens aporta alegria...tots sabem música, tots sabem cantar millor o pitjor, no formem músics, utilitzem la música per aprendre més i aprendre millor i això

ho sabem fer tots. Tots ens recordem quan érem petits que una cançó t'anava millor per aprendre que potser aprendre llegint una lliçó. Els nens amb una música fan una lletra, ara estem participant en les corrandes i això dóna una agudesa mental, aquest és el resultat de la por inicial que vam anar superant a poc a poc amb l'ajuda de l'ESMUC i ara ja som capaços de ficar-nos al pati i fer una coral de mestres i cantar. Els nens venen molt contents, les famílies cada vegada participen més i això ha fet que l'escola, que també està al programa xarxes pel canvi, estem fent un canvi metodològic important, sempre basant-nos en què el nostre sistema funciona. Les nostres competències a sisè són molt bones i fem canvis per millorar avaluables és a dir, els canvis innovadors s'han de poder avaluar, una avaluació positiva basant-nos en el nen i avaluem allò que varia. El nostre projecte funciona, està demostrat que funciona i així continuem. Evidentment ens fem replantejaments...

Cada vegada les famílies intervenen més al centre, fem tallers en família, avui per exemple, tenim havaneres, ve un avi de l'escola a cantar-nos havaneres i aquest programa Tàndem ens ha servit per reaccionar i ens ha introduït metodologies diverses, antigues i noves: les que funcionen la continuem fent i la que no funciona la deixem de fer. S'ha d'innovar el criteri, innovar és fer les coses millor integrar la gent i les coses que funcionen es tiren endavant i les que no, no. Però sempre hem estat fent innovació, nosaltres i moltes altres escoles del barri.

8.1.3 Entrevista Esther Gonzalez (mestra de música)

1.-Com vas afrontar l'oportunitat de formar part d'un projecte d'aquest àmbit?

El projecte que es va iniciar fa 7 anys va tenir una formació inicial per mestres del claustre i també vam tenir una formació per part de l'ESMUC de dos anys, però d'ençà que he arribat jo personalment no he tingut cap formació cap al projecte per saber què s'havia de fer o com s'havia de fer, però sí que és veritat que tenint contacte amb el claustre, doncs més o menys m'han anat informant que s'havia fet i per què. Diguem que amb la meva formació musical personal d'abans de fer de mestra ja tenia prou eines per a poder entomar el projecte i portar-lo a una mica endavant amb les innovacions i la meva pròpia metodologia, que potser no era ben bé el que es feia fins

ara com a hora tàndem, però més o menys la filosofia entesa es podia portar a terme amb la formació que jo tenia. Si hi hagués hagut una mica més d'ajuda per de l'ESMUC o de la gent que ja ho havia fet, hauria estat molt millor perquè hi hagués hagut molta més continuïtat però com ha pogut ser doncs hem anat fent a partir del que ja estava fet i una mica a la meva manera.

2.-En què consisteixen les hores Tàndem de música?

Doncs en principi la filosofia del projecte consisteix en què tu amb música treballes el currículum musical i tota la música que hi ha dins de festes, activitats culturals de l'escola, etc. I les hores tàndem haurien d'estar dedicades a l'aprenentatge de la resta de les assignatures fent servir activitats musicals. Les activitats són balls, danses, expressió corporal, cançons... el que es necessiti. El que sí que és veritat és que al llarg del curs aquestes hores s'aprofiten molt per preparacions transversals per unes jornades culturals que treballen llengua, treballes medi, treballes de tot, llavors ja quedaria encabit amb el que és una hora tàndem, no fas pròpiament currículum d'objectius de llengua catalana, objectius de medi, però sí és una cosa molt transversal. La idea principal és que es treballa el currículum, el temari que s'havia de fer utilitzant eines musicals per dir-ho d'alguna manera.

3.-Quines responsabilitats has hagut de prendre amb la implementació del projecte?

La primera posar-me el dia de què s'havia fet i anar mirant mínimament que es treballa a cada curs per anar buscant idees. Sí que és veritat que la responsabilitat no és ben bé de la mestra de música, la responsabilitat hauria de ser de les tutories i que cada tutor o tutora es preparés una mica que vol fer amb les hores tàndem i llavors demanar aquesta col·laboració aquestes activitats relacionades, però la gent nova en el centre i sense saber ben bé que fer, doncs hem anat fent una mica conjuntament les propostes.

4.-Com prepareu les sessions Tàndem?

El primer trimestre les sessions tàndem sí que van anar molt més enfocades al que es treballava de cada matèria a cada curs, sí que amb previsió em deien, mira, ara estic treballant la carta a tercer, doncs preparaves una cançoneta per explicar com anava la carta. El segon trimestre ha estat molt més de jornades culturals perquè tota la feina que s'ha fet eren contes musicals i donava molt de joc per treballar amb llengua, medi, música i al final van fer una representació per finals de març, i ara el tercer trimestre es dedicarà més al que vam fer el primer, intentar encabir la música en el dia a dia de les assignatures, però la preparació l'estem fent una mica ràpidament perquè ara és final de curs, hi ha gent que el temari que tenia el tercer trimestre encara no pot començar perquè està acabant el del segon i estem preparant-ho més setmana a setmana.

5.-Creus que l'equip docent ha rebut una formació adequada per afrontar el projecte?

Durant els dos primers anys i va haver gent de l'ESMUC molt involucrada que venien a fer sessions pels mestres de formació i que feien sessions a l'aula. Van fer molta formació musical pels mestres però aquesta formació es va acabar al cap de dos anys. A partir d'aquí la cosa ha quedat una mica penjada, llavors la gent deixa de tenir eines i no vol repetir sempre el mateix i si no hi ha un mestre de música que empenyi una mica el projecte doncs costa més que el portin, sí que és veritat que la formació havia de ser més contínua perquè mentre hi hagi el projecte hi ha un referent de l'ESMUC que vagi venint, que vagi donant idees, que vagi proposant coses, perquè si no, la gent va perdent l'empenta que tenia al principi tot i així si la persona que hi ha de música va empenyent una mica al claustre doncs es continua fent, però sí que és veritat que la formació va quedar parada al cap de dos anys, això fa que no tiri tot el que hauria de tirar.

6.-Com han respòs els infants davant dels nous canvis?

Partint que els nens la música els hi encanta (a tots), no hi ha cap nen que no li agradi cantar, que no li agradi ballar, que no li agradi tocar un instrument, que no li agradi fer expressió corporal amb la música. A tots els hi agrada, llavors poder tenir això a l'hora

de mates o de medi, o de llengua, doncs ho han rebut molt bé. Sí que és veritat que quan entres diuen "ens toca música!", doncs no, toca l'hora tàndem, el que passa és que alhora tàndem té música, però els nens els encanta o sigui des dels més petits als més grans. El que sí que passa és que cinquè i sisè aquestes hores tàndem sí que les fan servir per activitats molt concretes, no ho reben igual que uns nens de primer que saben que aquell dia faran una cançó nova o faran una dansa nova o aprendran un poema i llavors posarem música. Cinquè ha dedicat fins a març tot el primer i segon trimestre al "corranda escola" l'activitat que es fa de música improvisada i llavors tenien aquesta activitat i sabien que sempre farien això i els alumnes de sisè han preparat l'obra que feien per Sant Jordi pels pares i pels companys, llavors s'ha preparat a nivell de text, de cançons, que ho cantaven tot musical, però han fet un treball únic des del setembre fins al Sant Jordi.

7.-Quin paper té la música actualment en el centre?

La música hi és present des que entren fins que surten. Entren a l'escola i en comptes d'una sirena sona una música, que la tenen a la pàgina web, on tenen preguntes en referència a ella, tenen explicacions... Cada setmana anem canviant per variar una mica, algunes coses les demanen ells, algunes coses les escollim des del centre i la música hi és present a totes les activitats que es fan, ja siguin festes de la castanyada, santa Cecília o el dia de la pau, sempre hi és present a tot arreu i a més hi és present al dia a dia de l'alumne, ja sigui amb les hores de música i les hores tàndem. Vol dir que la música cada dia és present a la vida d'aquests nens per una cosa per l'altra. Realment la música aporta molt i els hi agrada molt per tant fer-la servir, és una eina molt potent pels mestres perquè també és una eina de memorització, d'expressió, d'empatització, de cohesió de grup... És un tot i això ho veuen i jo viuen, ho tenen molt clar.

8.-Creus que el projecte es igual de beneficiós per a tots els cursos de Primària independentment dels grups?

El projecte com a tal és beneficiós per qualsevol nen o inclús d'un adult, qualsevol persona aprèn més ràpid i interioritza molt millor si fa servir alguna eina extra que no

sigui només la memorització i l'explicació pura i dura. La música ajuda en això, pot ser la música o podria ser una altra cosa com un teatre, però no aquest cas, fem servir la música. Sí que és veritat que els més petits ho gaudeixen més que no pas els més grans, que com ja hem explicat abans, fan servir aquestes hores tàndem per fer feines molt concretes, per tant el benefici que els hi aporta és diferent que el benefici d'un nen de primer que et canta des de un poema a una taula de multiplicar a la cançó del nom de la classe que s'han inventat ells. En el grup com més grans són més acotat està el tema però amb els més petits ho fem més lliure, ara, jo crec que com a benefici qualsevol grup. Sí que potser els de cicle infantil els hi aporta més, però tots els grups tenen benefici per aprendre així.

9.-Què milloraries del projecte?

El projecte per poder portar-lo a terme tal com està pensat necessita: Dos mestres de música que amb un no n'hi ha prou per cobrir totes les sessions de música més les hores tàndem i necessita formació contínua tant del professorat com dels nens, és a dir, sembla que els nens com que són nens ja s'adaptaran a allò que els hi fem fer i els nens també necessiten més formació musical per fer servir la música realment per tot, per exemple, amb un tema de creativitat, musicalment, els hi costa molt perquè sí ja els hi costa inventar-se un poema imaginat una cançó, per a ells això és una odissea, per tant necessiten més preparació i aquesta preparació no ha de venir només per les hores de música, però clar, si els mestres que imparteixen les tutories no tenen la formació suficient per poder fomentar la creativitat, fomentar aquella expressió de sentiments, emocions... És més complicat. Llavors s'acaba reduint a què quan ve la persona de música a l'hora tàndem fem activitats musicals i a l'hora de música acabem d'arrodonir el que hem fet. També afegim el tema de currículum musical, però sí que és veritat que si hi hagués més formació cap als mestres, seria molt més fàcil que la música hi fos present realment a totes les àrees. A veure si amb el temps aconseguim més formació i aconseguim que la gent s'involucri una mica més.

8.2 Observacions

8.2.1 Observacions primer de primària

SESSIÓ 1. Tin ton i l'ós panda

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Conèixer els ossos panda.
Matèria	-Llengua Catalana i Ciències Socials
Continguts de la matèria	-Aprenentatge de les característiques dels ossos panda (medi on viuen, color del pèl, que mengen, condicions de vida...).
Continguts musicals	-Creació d'una cançó.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>S'inicia l'activitat en què la mestra tutora pregunta als infants que saben dels ossos panda i apunta totes les idees prèvies que els infants aporten.</p> <p>Tot seguit, la mestra els demana que pensin preguntes que els agradaria saber relacionades amb els ossos panda, i cerquen respostes amb l'ordinador de l'aula.</p> <p>Quan ja han recollit tota la informació que necessitaven la mestra de música els ensenya una base musical d'una cançó de la Xina.</p> <p>I entre tots comencem a construir la lletra per la música que han escoltat.</p> <p>En total realitzen dues estrofes que se les aprenen i finalment, la mestra els ensenya una petita coreografia.</p> <p>Abans d'acabar la sessió la mestra de música grava el resultat de la sessió on els infants canten i ballen la cançó que han construït entre tots dels ossos panda.</p>

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	S'encarrega de guiar la sessió acompanyant els infants en el moment de la creació de la lletra de la cançó, ensenya la cançó i la coreografia. Finalment, en grava el resultat de la sessió.
Quin paper té la tutora?	La tutora guia la primera part de la sessió en la qual es busca la informació del tema escollit i després el seu rol és de suport ajudant a la mestra de música amb els infants perquè s'aprenquin la cançó. Així doncs, és present a tota la sessió fent diferents rols al llarg d'aquesta,

-Els infants

Característiques dels infants (edat, nombre, curs)	Els infants tenen entre sis i set anys, formen part del grup de primer de Primària i hi ha un total de 24 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Aprenen diferents característiques sobre els ossos panda i aprenen a fer la lletra d'una cançó relacionada amb el tema en qüestió i l'interioritzen cantant i ballant aquesta cançó.
Quina participació tenen els infants?	La participació dels infants és activa, tenen una molt bona predisposició, els engresca el fet de treballar medi mitjançant una cançó i tal com s'observa en el vídeo alhora de presentar el resultat estan molt concentrats per a fer-ho bé.
Com estan situats els infants?	Els infants estan situats per taules de quatre i a l'hora de ballar s'aixequen al costat de la cadira.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza a l'aula de primer de primària.
Organització de l'aula	L'aula està distribuïda per sis taules quadrades on se situen quatre infants a cadascuna d'aquestes.

	En un extrem de l'aula hi ha la pissarra digital i a l'altre la pissarra de guix.
Materials musicals emprats a la sessió	La base de la cançó en format àudio, càmera de vídeo.
Materials generals	La pissarra digital i l'ordinador.

SESSIÓ 2. El cos

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Aprendre les parts del cos i el funcionament d'aquestes.
Matèria	-Ciències Naturals
Continguts de la matèria	-Coneixement del cos.
Continguts musicals	-La cançó mitjançant gestos.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>-La sessió s'inicia organitzant als infants en tres grups així doncs, 8 infants per cada grup. Tot seguit, se'ls reparteix un tros de mural, de la mida dels seus cossos, a cada grup. I un voluntari de cada grup s'estira damunt del paper. Mentre la resta d'infants ressegueixen la silueta del company/a. El següent pas consisteix a dibuixar les parts del cos que coneixin i escriure el nom d'aquestes al costat.</p> <p>Un cop realitzada aquesta primera activitat, els infants tornen al seu lloc i la mestra penja els murals en un cantó de l'aula per parlar de les parts que ha trobat cada grup.</p> <p>La mestra de música pregunta als infants quines funcions creuen que fa cada part del cos que han trobat i d'aquesta manera introdueix la cançó que parla de les parts del cos i el</p>

	<p>funcionament d'aquestes. Mentre l'ensenyant s'ajuda de diferents gestos per tal que els infants la memoritzin amb més facilitat.</p> <p>Finalment, grava el resultat final.</p>
--	--

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música condueix la sessió en el moment de fer reflexionar als infants de les funcions que fan les diferents parts del cos que han dibuixat i tot seguit, ho relaciona amb la cançó del cos. La mestra l'ensenyant cantant cada part del cos amb el seu funcionament tot acompanyant-la d'una gesticulació.
Quin paper té la tutora?	La tutora introdueix el tema a treballar (les parts del cos i el seu funcionament) i tot seguit, explica l'activitat de dibuixar la silueta dels infants. Continua guiant la sessió, acompanyant els infants en el moment de dibuixar les parts del cos a la silueta i segueix participant de la sessió en el moment que pren el guiatge la mestra de música.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre sis i set anys, formen part del grup de primer de Primària i hi ha un total de 24 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	En aquesta sessió els infants aprenen les parts del cos i el funcionament d'aquestes mitjançant una cançó.
Quina participació tenen els infants?	Els infants tenen un paper actiu, ja que inicialment dibuixen les siluetes i les parts del cos en aquestes i després, gesticulen i canten una cançó relacionada amb el cos.
Com estan situats els infants?	Els infants per a realitzar l'activitat de la silueta es distribueixen per la classe i el replà per tal de tenir espais

	<p>organitzats en tres grups i asseguts a terra al voltant del mural.</p> <p>Per a realitzar la cançó se situen al final de l'aula i es col·loquen en dues files per tal de tenir espai per gesticular.</p>
--	---

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza entre l'aula de primer de primària i el replà de davant l'aula.
Organització de l'aula	S'apilen taules i cadires de l'aula per tal de deixar un espai lliure per fer els murals i després per poder cantar i fer els gestos.
Materials musicals emprats a la sessió	La cançó de les parts del cos i la càmera de vídeo.
Materials generals	Tres murals i llapis.

SESSIÓ 3. La tardor que jo conec

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Treballar l'estació de la tardor
Matèria	-Ciències Socials i Llengua Catalana
Continguts de la matèria	-Conèixer la tardor (medi) -Aprenentatge de vocabulari relacionat amb la tardor (català)
Continguts musicals	-Cantar una cançó.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	La sessió s'inicia amb una cançó de la tardor acompanyada de diferents imatges relacionades amb aquesta. Tot seguit, la tutora demana als infants que pensin elements característics de la tardor i els escriu a la pissarra. Aprofita

	<p>aquest exercici per treballar conceptes d'ortografia a més, d'aprendre nou vocabulari relacionat amb la tardor.</p> <p>La següent part de la sessió la realitzen a l'aula de música en què hi ha diferents imatges repartides per l'aula i els infants han de decidir si consideren o no que formen part de la tardor i fan una tria, comentant-les una per una.</p> <p>Per acabar, la mestra de música reparteix una de les imatges que formen part de la tardor a cada infant i comença a ensenyar la cançó de l'inici. Perquè els infants s'aprenquin la cançó i els resulti més senzill memoritzar-la, els demana que estiguin molt atents, ja que totes les imatges repartides surten al llarg de la cançó. Així doncs, els infants van aprenent la lletra de la cançó alhora que han d'estar atents per saber en quin moment es diu l'element que tenen fotografiat.</p> <p>Finalment, es grava l'aprenentatge realitzat.</p>
--	--

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	-La mestra de música principalment s'encarrega de conduir la sessió a partir de les fotografies i la part d'ensenyar la cançó. Tot i així, és particip des d'un principi de la sessió però sense tenir el paper principal de guiatge.
Quin paper té la tutora?	La tutora introdueix el tema a treballar, fa la primera posada en comú partint dels coneixements que tenen els infants del tema que es treballarà i finalment, participa en el que queda de sessió sense tenir el rol principal.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre sis i set anys, formen part del grup de primer de Primària i hi ha un total de 24 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan	Els infants coneixen la tardor i els elements que formen part

els infants?	d'aquesta augmentant el vocabulari d'aquest camp.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren motivats, ja que comença la tardor així doncs, el context els és molt proper i a més ho fan d'una manera dinàmica amb activitats visuals (fotografies) i mitjançant la cançó que és una motivació extra.
Com estan situats els infants?	Els infants inicialment estan situats amb la distribució de la seva aula, és a dir en sis taules de quatre infants. I a l'aula de música se situen en rotllana i per cantar asseguts per files.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza inicialment a l'aula de primer de primària i la segona part a l'aula de música.
Organització de l'aula	L'aula de primer està formada per sis taules i quatre infants en cada una. I l'aula de música té les taules i cadires en forma d'U deixant un espai lliure al centre.
Materials musicals emprats a la sessió	La cançó de "la tardor que jo conec" amb el vídeo corresponent, l'ordinador, el projector, la pissarra digital i les imatges relacionades amb la cançó.
Materials generals	La pissarra de guix i guix.

8.2.2 Observacions segon de primària

SESSIÓ 1. Els animals

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Treballar els animals

Matèria	-Ciències Naturals
Continguts de la matèria	-Els animals
Continguts musicals	-La cançó i el moviment.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>La sessió es divideix en dues parts.</p> <p>Primerament la tutora fa una introducció al tema que treballaran.</p> <p>A continuació, la mestra pregunta als infants quins tipus d'animals coneixen. I va traient cartellets amb el nom de les diferents classes d'animals. La mestra demana als infants que per grups de quatre pensin tres animals per a cada grup. Es fa una posada en comú escrivint els diferents animals a la pissarra. Tot seguit, observen quines característiques hi ha entre els animals de cada classe.</p> <p>La mestra de música els explica un conte breu de la història de l'Arca de Noè, per a introduir-los la cançó. Seguidament, els hi ensenya el vídeo amb la cançó i els demana que estiguin atents als diferents animals que nomena la cançó. En finalitzar, la mestra de música demana als infants que afegeixin els animals de la cançó a la classificació de la pissarra (en el cas que algun no hagués sortit anteriorment).</p> <p>La mestra de música ensenya la cançó i cada vegada que apareix un animal han de realitzar un moviment característic d'aquest.</p> <p>Per acabar la mestra de música aprofita per gravar el resultat de la sessió.</p>

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música fa la reflexió de la primera activitat i segueix el fil explicant la història de l'Arca de Noè en forma conte per introduir la cançó. Finalment, potencia un clima de
------------------------------------	---

	creació en què cada infant ha de realitzar els diferents gestos que li venen al cap referents a cada animal que apareix a la cançó.
Quin paper té la mestra?	La mestra tutora presenta el tema dels animals i condueix la primera activitat de la sessió, al llarg de la sessió està participant i engrescant als infants amb les activitats que condueix la mestra de música.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre set i vuit anys, formen part del grup de segon de Primària i hi ha un total de 25 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen les diferents classes d'animals i les característiques que comporten cadascuna d'aquestes a més d'aprendre la història de l'Arca de Noè.
Quina participació tenen els infants?	Els infants al llarg de la sessió estan atents i amb una molt bona disposició pel que fa a les diferents activitats que se'ls planteja. En el vídeo es pot observar clarament que quan canten i ballen la cançó els motiva molt possiblement perquè el tema dels animals és molt llaminer en aquesta franja d'edat i combinat amb la música encara potencia més el seu interès.
Com estan situats els infants?	Els infants comencen la sessió asseguts als seus llocs respectius de la seva aula i finalment, canten i ballen drets al costat dels seus llocs.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	A l'aula de segon de Primària.
Organització de l'aula	L'aula s'organitza amb cinc taules de quatre infants i una

	de sisena de cinc infants. Disposen d'una pissarra digital a un extrem de l'aula i una de guix al costat oposat.
Materials musicals emprats a la sessió	El vídeo amb la cançó de l'Arca de Noè.
Materials generals	L'ordinador, el projector i els cartells amb el nom de les diferents classes d'animals.

SESSIÓ 2. Samba le le

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	1h.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Conèixer sobre el país de Brasil.
Matèria	Llengua i ciències socials.
Continguts de la matèria	-Treball del significat de la lletra de la cançó i la seva traducció. -Coneixement d'un país i la seva situació geogràfica. (C. socials)
Continguts musicals	-La cançó i la dansa.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	Es dedica la sessió a treballar un dels països per on passa la protagonista del conte "Gotes de colors" d'Aisha Miró. Aquest conte el treballen a Cicle Inicial i cada curs treballa un seguit de països amb les pertinents cançons i danses que proposa el llibre. En aquesta sessió es treballa el Brasil, situat a Amèrica del Sud, i per a fer-ho la mestra fa un seguit de preguntes als infants per ordre, aquestes són: 1. On se situa Brasil en el mapamundi? 2. Quin idioma es parla?

	<p>3. Com és la cultura?</p> <p>4. Quina religió es practica?</p> <p>5. Quina música és característica de Brasil?</p> <p>6. Quins monuments, edificis, escultures són característiques de Brasil?</p> <p>7. Com vesteix la gent?</p> <p>8. Quin menjar és característic?</p> <p>Deixa un temps perquè els infants pensin cada pregunta i seguit de cada una d'aquestes presenta unes diapositives amb imatges donant resposta a cada pregunta de manera que s'aprofita per comparar Brasil amb Catalunya, per tal de fer-los propers a l'activitat i siguin conscients de les diferències entre un i l'altre país. La mestra de música conduirà la sessió contextualitzant la història del llibre i seguidament presentant la cançó per treballar frase per frase el significat d'aquesta, ja que la cantaran en l'idioma original (en portuguès). Un cop apresada la lletra de la cançó prosseguiran a aprendre'n el ball, per a fer-ho aniran a l'aula de música per tenir espai. Finalment, grava el resultat final de la sessió.</p>
--	--

-Les mestres

<p>Quin paper té la mestra de música?</p>	<p>La mestra de música és present al llarg de la sessió però pren el rol de conduir l'aprenentatge dels infants en la segona part de la sessió en què treballa el llibre de Gotes de colors, ensenya la cançó treballant-ne la lletra i finalment, n'ensenya una coreografia.</p>
<p>Quin paper té la tutora?</p>	<p>La tutora introdueix el tema de la sessió i presenta les diferents característiques de Brasil tot proporcionant als infants imatges perquè visualitzin i es facin una idea de com és Brasil i com es viu. En passar el guiatge de la sessió a la mestra de música aquesta segueix participant</p>

	i ajudant en l'aprenentatge dels infants.
--	---

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre set i vuit anys, formen part del grup de segon de Primària i hi ha un total de 25 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen diferents característiques de Brasil i coneixen una dansa tradicional del país.
participació tenen els infants?	Els infants es mostren interessats amb el tema escollit, ja que per a ells és tot un descobriment conèixer altres països, aprendre una dansa nova del país en qüestió i fer-ho de manera visual, participativa i dinàmica.
Com estan situats els infants?	Els infants estan asseguts a la seva taula per grups de quatre i a l'aula de música drets en rotllana.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La primera part es realitza a l'aula de segon de Primària i la segona part a l'aula de música.
Organització de l'aula	L'aula de segon s'organitza amb sis taules de quatre infants en excepció d'una que en són cinc. I l'aula de música, és un espai obert sense taules ni cadires.
Materials musicals emprats a la sessió	El llibre "Gotes de colors", el cassette i el CD del llibre, la lletra de la cançó per projectar.
Materials generals	El powerpoint amb les imatges de Brasil, les preguntes per fer als infants, l'ordinador i el projector.

8.2.3 Observacions tercer de primària

SESSIÓ 1. Els oficis

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Treballar els diferents oficis.
Matèria	-Ciències Socials
Continguts de la matèria	-Coneixement dels oficis i les característiques d'aquests.
Continguts musicals	-La cançó.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>La mestra de música pregunta als infants quins oficis coneixen i els escriu a la pissarra.</p> <p>Tot seguit, organitza als infants per parelles i adjudica un ofici a cada una.</p> <p>La mestra els demana que pensin característiques del seu ofici deixant uns minuts i posa la base musical de la cançó: Diu que quan seré gran.</p> <p>Proposa als infants de preparar les dues estrofes de la cançó per parelles de l'ofici que els hagi tocat.</p> <p>Per a fer-ho, la mestra de música juntament amb la tutora ensenyen l'estructura de les estrofes, per tal que sàpiguen com han de treballar la lletra de tal manera que rimi i s'ajusti a l'estructura musical.</p> <p>Les mestres van ajudant els diferents grups i a mesura que van acabant s'ajuden entre ells.</p> <p>Els infants dibuixen algun element característic de l'ofici i escriuen les dues estrofes definitives.</p> <p>Per acabar, canten parella per parella les diferents estrofes creades mentre ensenyen els dibuixos dels oficis a la resta de companys/es i la mestra de música els acompanya amb la guitarra. La tutora grava el resultat final.</p>

Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música condueix el ritme de la sessió, fa la introducció del tema a tractar, els oficis, i va interaccionant amb els infants fent-los preguntes, cridant la seva atenció, els proposa de realitzar l'activitat de creació de dues estrofes d'una cançó relacionades amb un ofici. Acompanya els infants en els diferents moments de la sessió i finalment grava el resultat.
Quin paper té la tutora?	La mestra tutora té un paper secundari en el transcurs de la sessió tot i que hi és present i realitza aportacions al llarg d'aquesta. També, ajuda als infants quan han de fer la creació de les estrofes i motiva als infants al llarg de la sessió.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre vuit i nou anys, formen part del grup de tercer de Primària i hi ha un total de 23 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen els diferents oficis i característiques d'aquests per mitjà de la cançó.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren motivats, ja que per ells és un repte escriure dues estrofes d'una cançó i poder-les ensenyar a la resta de companys/es.
Com estan situats els infants?	Els infants estan asseguts per parelles en tres files.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza a l'aula de tercer de Primària.
Organització de l'aula	L'aula consta de dues files, una de cinc grups de dos infants i l'altre de quatre grups de tres infants.

Materials musicals emprats a la sessió	La cançó amb àudio i la guitarra.
Materials generals	La pissarra digital, fulls i llapis.

SESSIÓ 2.

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Aprendre sobre la carta.
Matèria	-Llengua Catalana
Continguts de la matèria	-Creació d'una carta.
Continguts musicals	-La cançó
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>La sessió inicia amb la presentació del tema "la carta". La tutora explica als infants que el carter de l'escola ha portat una carta per a la classe. I la llegeix en veu alta. En aquesta, la directora de l'escola els demana la seva col·laboració amb la participació del projecte cartes anònimes. Aquest consisteix en què cada infant ha d'escriure una carta dirigida a alguna persona a qui li vulguin agrair alguna cosa. Així doncs, la tutora juntament amb la mestra de música ensenyen als infants l'estructura que ha de tenir qualsevol carta. I seguint l'esquema que escriuen a la pissarra els infants han de realitzar la seva pròpia carta.</p> <p>Un cop acabada, els infants aprenen una cançó que va relacionada amb el dia a dia d'una classe i adapten la lletra parlant de la classe de tercer, i la canten tots junts mentre la mestra de música els acompanya amb la guitarra.</p> <p>Finalment, les mestres ensenyen als infants un detall de la</p>

	<p>carta que han rebut que es troba al final d'aquesta la postdata (PD) que en aquest cas la directora havia utilitzat per a comentar que les cartes anònimes les havien d'entregar als destinataris i per a fer-ho havien d'introduir la carta en un sobre, dibuixar-hi un segell i escriure l'adreça amb el nom del destinatari.</p> <p>Les mestres ensenyen aquests últims detalls de la carta i reparteixen sobres per a cada infant.</p>
--	---

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música ensenya la cançó de la carta i juntament amb la tutora ensenyen l'estructura d'una carta. Al llarg la sessió va intervenint per aportar informació i ajudar als infants.
Quin paper té la tutora?	La tutora s'encarrega de la presentació i ambientació de la sessió a més, de conduir els diferents aprenentatges que realitzen els infants al llarg de la sessió.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre vuit i nou anys, formen part del grup de tercer de Primària i hi ha un total de 23 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Aprenen l'estructura de les cartes i ho fan escrivint-ne una.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren atents, motivats amb les diferents activitats que se'ls planteja i amb ganes per aprendre a fer una bona carta.
Com estan situats els infants?	Els infants estan asseguts per grups de dos i tres tot i que el treball és individual.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza a l'aula de tercer de Primària.
Organització de l'aula	L'aula consta de dues files, una de cinc grups de dos infants i l'altre de quatre grups de tres infants.
Materials musicals emprats a la sessió	La guitarra
Materials generals	Sobres, fulls, llapis o bolígraf, la carta de la directora., pissarra i guix.

8.2.4 Observacions quart de primària

SESSIÓ 1.

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	1h
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Aprendre els planetes del Sistema Solar.
Matèria	-Ciències Naturals
Continguts de la matèria	-Coneixement el Sistema Solar.
Continguts musicals	-La cançó.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	La sessió s'inicia amb la presentació del tema a treballar: els planetes. La tutora pregunta quins planetes formen part del Sistema Solar. A continuació, organitza als infants en vuit grups, cinc de dos infants i tres de tres infants. Cada grup té un planeta i ha d'escriure totes les característiques que apareguin en el vídeo que els posa. En acabar el vídeo els infants tenen uns minuts per acabar

	<p>de recollir informació del seu planeta tenint a l'abast llibres i ordinadors de l'aula d'informàtica.</p> <p>Es disposen a crear els diferents planetes amb paper de diari, pega blanca i pintures.</p> <p>Hauran d'escriure en un paper les característiques del seu planeta.</p> <p>La mestra de música ensenya una cançó relacionada amb els planetes i finalment, construeixen entre tots una maqueta del Sistema Solar per exposar a la resta de l'escola.</p>
--	--

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música és present al llarg de la sessió i participa fent diferents aportacions. Conduïx la sessió ensenyant la cançó dels planetes.
Quin paper té la tutora?	La mestra tutora presenta el tema a treballar i conduïx l'activitat principal de fer planetes.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre vuit i nou anys, formen part del grup de quart de Primària i hi ha un total de 19 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen sobre els planetes del Sistema Solar.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren predisposats, motivats ja que el treball plàstic els agrada molt i treballen molt a gust per grups.
Com estan situats els infants?	S'organitzen per grups de dos i tres infants per realitzar l'activitat plàstica i seuen al seu lloc per cantar.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza a l'aula de quart.
Organització de l'aula	L'aula consta de dues files, una de cinc grups de dos infants i l'altre de quatre grups de tres infants.
Materials musicals emprats a la sessió	L'àudio amb la cançó dels planetes.
Materials generals	Vídeo dels planetes, pissarra digital, projector, paper de diari, pintures, fulls, llapis, pega blanca i fils per a penjar els planetes.

SESSIÓ 2.

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	Aquest projecte es dur a terme en dues sessions de 2h.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Conèixer la història del Petit Príncep. -Redactar el conte breument amb diferents idiomes.
Matèria	-Llengua catalana, llengua castellana i llengua anglesa.
Continguts de la matèria	-Redacció i escriptura.
Continguts musicals	-Aprenentatge de les cançons i danses del musical "El petit príncep".
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	La sessió s'inicia repartint als infants diferents edicions de la història del petit príncep. S'organitzen en grups de quatre i cinc i la tutora adjudica un seguit de capítols a cada grup. A continuació, cada infant llegeix un capítol i posant-lo en comú amb els companys/es del grup. Cada grup redacta breument els capítols que els ha tocat. Seguidament, es llegeixen tots els resums amb un portaveu de cada grup. Abans d'acabar la sessió, la mestra de música presenta als infants una de les cançons del musical i la comencen a

	<p>aprendre.</p> <p>En la segona sessió, les mestres organitzen els infants en funció dels coneixements lingüístics d'aquests, amb l'objectiu d'escriure la història amb diferents idiomes partint dels resums de la sessió anterior. Així doncs, s'enriqueix l'activitat donant a conèixer les diferents llengües que coneixen els infants de la classe. En acabar, es llegeix la història amb els diferents idiomes de manera que uns quants infants llegeixin amb les diferents llengües la història final. Per acabar, la sessió la mestra de música dirigeix als infants a l'aula de música i els ensenya la coreografia de la cançó treballada el dia anterior que és un txa txa txa.</p> <p>Al llarg de les sessions es gravaran els resultats i se'n faran fotografies.</p>
--	---

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música és present al llarg de les sessions i va fent aportacions i participa amb un paper més actiu quan ensenya la cançó i el ball.
Quin paper té la tutora?	La tutora s'encarrega de guiar l'aprenentatge de l'escriptura i lectura de la història del petit príncep.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre vuit i nou anys, formen part del grup de quart de Primària i hi ha un total de 19 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen a fer resums, escriure adequadament amb diferents idiomes mentre coneixen la història del petit príncep.
Quina participació	Els infants mostren interès pel projecte, el treball en grup els

tenen els infants?	motiva molt, s'ajuden entre ells a l'hora d'escriure i se senten protagonistes perquè cadascun d'ells té l'oportunitat d'expressar en el seu idioma una part de la història final.
Com estan situats els infants?	Els infants s'organitzen en grups de quatre i cinc persones per realitzar els resums dels capítols i en la segona sessió s'organitzen en funció de les llengües que coneixen.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	Les sessions es realitzen a l'aula de quart en excepció de l'última part de la segona en què els infants es dirigeixen a l'aula de música per poder ballar tenint espai.
Organització de l'aula	L'aula de quart s'organitza en diferents taules agrupades per grups de quatre i cinc cadires. I l'aula de música té un espai obert sense taules ni cadires.
Materials musicals emprats a la sessió	-L'àudio de la cançó el geògraf.
Materials generals	-Diferents versions del conte el petit príncep, fulls, llapis i càmera.

8.2.5 Observació cinquè de primària

SESSIÓ 1.

Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	45 min.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Treballar embarbussaments.
Matèria	Llengua Catalana, Llengua Castellana i Llengua Anglesa
Continguts de la matèria	-Joc lingüístic

Continguts musicals	-La cançó amb cànon.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la sessió	<p>La sessió comença en què les mestres reparteixen unes targetes amb embarbussaments escrits amb diferents idiomes (català, castellà i anglès).</p> <p>Els infants llegeixen la seva targeta i s'aprenen l'embarbussament posant-li una melodia.</p> <p>Per parelles es diuen l'embarbussament cantant.</p> <p>Fan una rotllana entre tots i llegeixen o canten (els que s'atreveixen) en veu alta l'embarbussament i aprofiten per a comentar-los.</p> <p>La mestra canta un embarbussament i l'aprenen entre tots. El canten junts i després la mestra l'ensenya fent un cànon.</p> <p>El canten amb cànon i la mestra el grava.</p>

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música condueix la sessió, introduint el tema amb les targetes d'embarbussaments i va intervenint per comentar aquests i finalment, per ensenyar la cançó final.
Quin paper té la tutora?	La tutora és present al llarg de la sessió i va intervenint però no porta el pes principal de la sessió.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	Els infants tenen entre vuit i nou anys, formen part del grup de quart de Primària i hi ha un total de 18 infants a l'aula.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen embarbussaments de diferents idiomes cantant.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren encuriosits inicialment per a saber que hi ha darrere les targetes, després es mostren motivats per aprendre's l'embarbussament que els ha tocat i finalment, es

	mostren predisposats per aprendre l'embarbussament cantat que els proposa la mestra.
Com estan situats els infants?	Els infants inicialment estan situats en forma d'u a l'aula de música i per cantar se situen drets al centre de l'aula.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	A l'aula de música.
Organització de l'aula	L'aula de música té taules i cadires organitzades en forma d'u.
Materials musicals emprats a la sessió	L'àudio amb la base musical.
Materials generals	Targetes amb embarbussaments.

8.2.6 Observació sisè de primària

SESSIÓ 1.

-Contingut d'aprenentatge

Temps de la sessió	1h.
Objectiu d'aprenentatge de la sessió	-Experimentar el fenomen produït amb el fregament de copes de vidre plenes d'aigua.
Matèria	Ciències Naturals
Continguts de la matèria	-So i vibració
Continguts musicals	-Creació d'una melodia.
Organització de les diferents activitats realitzades al llarg de la	La tutora explica als infants que en la sessió d'avui realitzaran un experiment on treballaran la vibració i la propagació del so.

sessió	<p>Seguidament, la tutora juntament amb la mestra de música repartiran una copa de vidre a cada infant i una gerra d'aigua per cada grup de taula.</p> <p>A continuació, se'ls demana que omplin les copes i amb la punta dels dits ressegueixin la vora de dalt de la copa.</p> <p>Es deixa uns minuts perquè experimentin.</p> <p>La tutora els pregunta perquè succeeix aquest fenomen?</p> <p>En donen diferents respostes i la mestra els condueix en l'aprenentatge per a comprendre el fenomen.</p> <p>La mestra de música els proposa crear una melodia entre tots aprofitant els diferents sons que es poden realitzar amb la copa.</p> <p>Per a fer-ho, demana a un grup que buidin una mica la copa i la freguin.</p> <p>Arriben a la conclusió, que variant la quantitat d'aigua en varia també el so.</p> <p>La mestra de música reparteix una nota a cada infant i aquest afina la seva copa amb l'ajuda d'un afinador que va passant la mestra.</p> <p>Un cop tots afinats, la mestra dirigeix quan han de tocar uns i altres perquè soni musicalment bé. Per a fer-ho, juga amb diferents acords i després dona l'oportunitat als infants d'improvisar melodies.</p>
--------	--

-Les mestres

Quin paper té la mestra de música?	La mestra de música principalment dirigeix la part musical de la sessió, ensenyant als infants a afinar les copes i dirigint-los per a escoltar un resultat musicalment agradable.
Quin paper té la tutora?	La tutora s'encarrega de dur a terme la part més científica de l'activitat introduint l'experiment i guiant l'aprenentatge del fenomen que se'n deriva.

-Els infants

Característiques dels infants (edat, sexe, curs)	El grup de sisè consta de 23 infants d'entre 11 i 12 anys.
Quin aprenentatge fan els infants?	Els infants aprenen el fenomen que es produeix en fregar una copa de vidre, amb diferents quantitats d'aigua, en què aquesta vibra i produeix un so que varia en funció de la quantitat d'aigua d'aquesta.
Quina participació tenen els infants?	Els infants es mostren des d'un inici molt motivats, ja que en el moment en què se'ls presenta l'oportunitat de realitzar un experiment el grau d'interès és evident en tots ells. Al llarg d'aquest es mostren sorpresos en observar el fenomen que es produeix amb l'experiment i finalment, queden meravellats quan realitzen melodies amb les copes i aigua.
Com estan situats els infants?	Els infants estan organitzats per grups de quatre.

-L'aula

Espai on es realitza la sessió	La sessió es realitza a l'aula de sisè de primària.
Organització de l'aula	L'aula disposa de 24 taules i cadires organitzades en grups de quatre.
Materials musicals emprats a la sessió	Un afinador.
Materials generals	23 copes i 5 gerres amb aigua.